

PUSZTA
SÁNDOR
EMLÉKKÖNYV

PUSZTA
SÁNDOR
EMLÉKKÖNYV

PUSZTA SÁNDOR EMLÉKKÖNYV
LEÁNYFALU
2017.

A kötet megjelenését támogatta:
Nemzeti Kulturális Alap
és
a Váci Egyházmegye

Szerkesztőbizottság:
Adorján András
Bedő Szilvia
Pizágné Horváth Júlia
Redő Ferenc

Olvasószerkesztő:
Wospil Adrienn

Kiadja: Faluház és Ravasz László Könyvtár Leányfalu
Felelős kiadó: Szelekovszky Beáta

Szelekovszky Beáta
igazgató
Faluház és Ravasz László Könyvtár
2016 Leányfalu, Móricz Zsigmond út 124.
Telefon: +36 70 771 43 63

Minden embernek megvan a maga küldetése. Keresztény ember számára ez a küldetés Jézus Krisztus örömhírének továbbadása. Ahhoz, hogy ezt az örömhírt tovább tudjuk adni, meg kell tanulnunk élni Isten szent igéje által. Hagynunk kell, hogy Isten igéje formálja életünket. Így válik számunkra Isten igéje életté.

Ezt a krisztusi életet megéljük, átéljük, és továbbadjuk. Minél mélyebb bennünk Isten igéje, annál jobban megéljük hitvallásunkat Jézus Krisztusban. Sokunk számára meghatározó vallásosságunk és neveltetésünk, mely valódi alapot ad, hogy hitünkben erősek legyünk. És ez a mély hit megtanít bennünket arra, hogy hívő emberként másként lássuk a világot. A világlátás belső lelki gazdagságunkból fakad, melynek forrása Istenbe vetett életünk.

Hivatásunk jézusi hivatás, mely akkor valósul meg, ha az Ő követése által úttá válunk mások számára. Olyan úttá, amely megmutatja számunkra az örök isteni értékek valóságát.

Katona Pusztai Sándor pap-költő élete úttá vált sok ember számára, hogy megtalálja az Istent egy olyan világban, ahol ez nem volt jellemző. Prédikációiban és költészetében visszhangzott az emberi vágy a jóra, a szépre és az igazra. Irodalmi munkássága az emberről szólt. Arról az emberről, aki vágyva vágyott, hogy kilépjen a sablonok, a megkötöttségek idejéből, és megtalálja élete értelmét nem a másik emberben, hanem egy magasabb isteni valóságban. Költészete, prédikációi egy pap imádságai voltak a népért, a nemzetért, hogy felismerje - akár lelki pusztaságában is - mily gazdag számára az az isteni kegyelem, ami emberré teszi, valójában istenemberré. Mert hívő embernek a legnagyobb ajándéka, hogy Ő általa, Ővele és Őbenne Istennel éljen.

Szalay Zoltán
Leányfalu plébánosa

Pusztai Sándor önmagáról a „*Fények rézsűt esnek*” című kötetből

A belső jellemzés felvillantására pedig hadd álljon itt a Magyar Rádió-Gondolat, Költők albuma- lírai önarckép című sorozatában elhangzott utalásaim vázlatos összefoglalása, ami valamiképp költészetem ars poetica-szerű megfogalmazása is.

Mindhárom riporter tudakozódás a költői alapállás és magatartás irányába tör, hogy milyen is témalátásom, mik verseim témái? Így foglalhatom össze: Minden, amivel szembetalálkozom: egyetemes. Isten és a teremtett világ, fű, fa, virág, csillagok! Az ember, horizontálisan és vertikálisan, külső és belső tájaival, természetes és transcendentális igényeivel és feszüléseivel.

Az élet fényeivel és árnyaival. Életünk szépségeivel és mosolyával, könnyeivel és küzdelmeivel, sikereivel és eredményeivel! Korunk kozmoszával! Egyszóval, semmi elől ki nem térve, még retteneitől sem elbújva - hisz éppen mi, korosztályom, éltünk át két világháborút! Mindezt költői intenzitással, a költészet síkjára vetítve, a költészet nyelvén fogalmazva: ösztönösen és igényesen.

Az igazi költészet világokat és egek feletti egeket mozgat meg, ezért is tud örök érvényű szépséget, fényt, vigasztalást árasztani. Mekkora ez a mélység? Felmérhető-e igazán? Az angyalok az égből zuhantak, asztrális ködökből, fényévek ezredéből hull a csillag, facsúcsmagasból, ághegy-himalájáról hull a levél, a könny szemnyi magasból esik, asztal-magasból hull a morzsa, az ember álló helyzetből bukik, mégis magasabbról tud zuhanni, mint a csillag, s mélyebbre, mint az angyalok! Ezt nemcsak érezni, de érzékeltetni, kimondani is a költő feladata. Valami megrendítő van itt jelen. Valami nagy-nagy misztérium. Főntebb ösztönös és igényes megfogalmazást említettem. Célzatosan. Árnyalt szavak. Mindkettő az alkotóra s az alkotásra is vonatkozik. Én mindig inkább az ösztönösen alkotó, mint a tudatosan formáló költőhöz vonzódtam; lényem szerint őt tartottam többre. A megérezés, az intuíció varázsát. A Hatodik Nap-tól kezdve minden könnyű, kész a teremtés! Mindennek neve, rendeltetése, feladata van. De az igazi alkotónak, a Hatodik Nap

előttiből kell hoznia valamit! S ez már diamonikus elem, a Tűz ellopásával azonos. Kísértés és megkísértés. Egyszerre útonlevés, vándorlás és hazatérés az emberiség közös nagy emlékezetébe. Onnan hozza ajándékát, revelációit.

Költészetem szolgálat. Jegye a néppel, hazámmal, a tájjal való összeforrottság. A belőlük fakadottság és hozzájuk tartozás, velük eljegyzettség föladata érzése. S hadd utaljak itt lelkem transcendentális igényére is, amit így fogalmazhatnék: „Lábam alatt föld van, fejem fölött ég, mindkettővel szemben tudom kötelességemet!” Ez egyúttal a kitárt szív, a kitárt kéz mozdulata: az ember felé, hogy boldogabb, a világ felé, hogy szebb, a föld felé, hogy otthonibb legyen!

„...Íme itt fekszik a könyv, itt fekszenek arcaim.
Vajon, hogy tekint rájuk az Angyal, akiről valaki azt mondta, hogy rettenetes...

mert minden megváltozik
mert nem az semmi régóta már
már tegnap sem volt az, tegnapelőtt sem
sőt már jóval azelőtt sem

csak az Angyal szeme ugyanaz
szemeim mögött
ahogy a Hegy mögül figyel
s nemsokára hazahív”

Dr. Katona Pusztai Sándor címzetes kanonok, költő, az
esztétika, filozófia és művészettörténet doktora,
1937-től 1983-ig Leányfalu és Pócsmegyer plébánosa

Dr. Szinna Ferencné írása

Emberi és költői útja – saját vallomása szerint – kaland és megkíséretés, harc és küzdelem, veszítés és siker, melyhez hozzátartoznak a stigmák és sebhelyek, a megtalált mélység és szépség – és a rokontalan magány ünnepei.

Született Görgetegen, 1911. október 28-án Somogyban.

Középiskoláit a budapesti ciszter-gimnáziumban végezte, ugyan csak a fővárosban szerezte doktorátusát. 1933-34-ben püspöki irodai beosztott, 1934-ben szentelte pappá Shvoy Lajos székesfehérvári püspök. Előbb Pilisvörösvárott, majd egy évig Ráckevén volt káplán. 1936-ban egyéni tanulmányi szabadságát Rómában töltötte. Hazatérve Ercsiben lett káplán, míg 1937-ben Shvoy Lajos püspök Leányfalura helyezte. Ezután következett 46 munkás év, eseményekben gazdagon költészettel telve, de az árnyakat sem nélkülözve.

Meggyőzően sugárzó hite, bátor szónoki és költői stílusa és nem utolsósorban messze-zengő érces hangja, valamint tiszteletet gerjesztő fizikuma nemhiába tették már fiatalon népszerűvé és széles körben ismertté az egész országban. Sokszor és szívesen szerepelt prédikációival, beszédeivel búcsúkon, jeles egyházi eseményeken, szentmiséken, ünnepélyeken, rádióban és a sajtóban. Ő volt az 1938-as budapesti Eucharisztikus Kongresszus egyik rádióközvetítő bemondója.

A háború évei alatt 1942-ben, majd 1944-ben kapott katonai behívót. Mint tábori lelkész megjárta az orosz frontot, másodjára egy „szerencsés” baleset (kéz és bordatörés) kapcsán 1944. novemberében tért haza Erdélyből, a frontról.

A háború után 1945. júliusában háborús bűntett címén valaki feljelentette. 1945. július 8-án letartóztatták, megjárta az Andrássy út 60-at, a Fő utcát (Pestvidéki), közben rövid időre szabadlábra helyezték, majd egy hét múlva 1945. augusztus 2-án ismét letartóztatták. A Budapesti Népegészség háborús bűntett címén emelt

vádat ellene. 1945. október 19-én a Népbíróság szabadlábra helyezte ugyan, de a többszöri főtárgyalás, az Őt mentő hívek tömeges beadványai (Ercsi, Ráckeve, Leányfalu) és dr. Schirilla György védőügyvédje szorgos fáradozása ellenére is csak az 1947. december 12-én tartott főtárgyaláson bizonyosodott be ártatlansága.

Felmentették.

Ezután következtek a megaláztatás, a mellőzés, a megpróbáltatás évei. Az egyházellenes ideológia és hatalom megvonta hitoktatási jogát, megtiltotta, hogy az ifjúsággal foglalkozzék és mind írásban mind szóban ügyelnie kellett, hogy bele ne köthessenek. Így lett ez a korszak számára az „alkalmas idő”, hogy költészete kibontakozhasson. Igaz, egyelőre csak íróasztal fiókjának dolgozhatott, ott gyűjtötte gondolatgazdag verseit.

Egész életét három nagy érzelem hatotta át: a Szűzanya iránti mélységes tisztelet, édesanyjának szóló mindvégig gyermeki rajongása, és hőn izzó hazaszeretete. Ezek ihletésében gyűltek a gondolatok, a költemények. Számára minden költészet valamiképpen ima volt.

Bizony sok év telt el, míg 1969-ben megolvadt körülötte a jég. Újra a világ elé léphetett: az Írószövetség tagjai közé választotta, majd ezt követően a pap-költők közül elsőként jelent meg állami kiadónál „Hegyremenet ritkulnak a fák” című kötete.

Ezt azután továbbiak követték. 1976-ban jelent meg négy évtized termését összefoglaló gyűjteményes kötete. Ismét a nyilvánosság fényében egy kritikus találóan írja: „Gazdag képzeletvilágú s eredeti költő. Újító és megőrző egyéni lírája az „örök” és „korszerű” szintézise”.

Betegsége váratlanul döntötte le a lábáról. 1983 januárjában súlyos panaszokkal, de a gyógyulás reményével került kórházba, ott műtétre. De a Gondviselés rendelkezése szerint Sándor-napra nem térhetett hozzánk élve vissza. Március 17-én dr. Szakos Gyula megyés püspöke, paptestvérek, hívek és tisztelői megszámlálhatatlan sokasága kíséretében helyezte örök nyugalomra édesanyja és húga mellé a leányfalusi temetőbe.

1999. augusztus 20-án a Leányfalut 46 évig szolgáló pap-költőt szeretett falujáért végzett áldozatos és elévülhetetlen munkásságáért Leányfalu Nagyközség Önkormányzata Posztumus Díszpolgári Címmel tüntette ki.

Emlékezés Pusztá Sándorra

Adorján Istvánné
nyugalmazott polgármester írása

Dr. Katona Pusztá Sándor kanonok, plébános, költő - mondogatták a hittanos gyerekek az iskolában, mert tetszett nekik a hosszú név, különösen a kanonok, mert az olyan titokzatos, ismeretlen szó volt számukra. Ők pedig csak egyszerűen Tiszi bácsinak hívhették...

Tiszi bácsi pedig átjárt az iskolába hittant tartani a legnehezebb időben is, a világért nem mondott volna le erről, fontosnak tartotta, hogy a pap jelen legyen az iskolában. Amikor még a 80-as években is akadály gördült a hitoktatás elé, szép szóval mondta az igazgatónak: „Arany Virág! Én már régi bútordarab vagyok itt, hagyjatok békében dolgozni...”

Ugyanígy ragaszkodott a körmenetek útvonalához, és az útvonal engedélyt mindig kiharcolta. Minél messzebbre, minél nagyobbat kanyarítani, hogy lássanak bennünket! Ezt hitvallásnak tekintette. Ezért aztán nem a járdán mentünk, hanem a 11-es út szélén, hogy többen találkozzanak az Úr Jézussal.

Az „Arany Virág” megszólítás egyébként bennünket is megilletett, akiknek örömmel ajándékozta a jugoszláv kalendáriumot, hiszen akkor a vallásos irodalom itthon nagy kincsnek számított.

A vadvirágokat nagyon szerette, kedvenc virága az ibolya volt, és az idősebbek, Szepesi néni, Rácz néni, húsvét előtt ezért is rengeteg ibolyát, istenkulcsát gyűjtötték a szentsírhoz. Ezt tették a gyerekek is.

Azt mesélték, hogy egyszer temetési menetben összetaláltak egy lovasfogattal. (Már akkor is szűkek voltak a leányfalusi utcák.) A kocsis kicsit pityókásan, nem éppen kedvesen reagált az esetre, de Tiszi bácsi ezt mondta neki: Cseréljünk csak helyet, én bármikor elhajtom azt a fogatot, de Maga a papot tudja-e helyettesíteni? A fogatos tisztelettel hajtott fejet...

Sokan látták, hogy naponta kísérték a temetőbe. Az akkori politikai megfigyelők ezt biztosan jelentették. Amikor egyszer feltörték a családi kriptát, azt rebesgették, hogy a rendőrség rádió-adót kere-

sett, mert el nem tudták képzelni, miért jár ki nap mint nap a temetőbe. Biztosan tudták róla azt is, hogy ifjú korában ő közvetítette az 1938-as Eucharisztikus Kongresszust a vatikáni rádióban.

Ahol csak lehetett tanúságot tett magyarságáról. A templomban, a rádióban, a búcsújáró helyeken tartott prédikációiban a „magyar” szót mindig odatette. Magyar fiatalok! Szüksége van rátok a Magyar Hazának! – harsogta. Nyilván ez akkor bátorságot jelentett, mert egy hölgy a templomból kifelé, csendesen megjegyezte: „Ez a Pusztá még mindig nem fél, hát nem kapott még eleget? Ilyet mer mondani, hogy magyar fiatalok, magyar haza?” Ekkor a 70-es éveket írtuk...

Szinte félelmetes volt, ahogy az ördög jelenlétéről prédikált, meggyőzően, hiszen arról keveset hallottunk, Tőle is. „Azt mondják, nincs ördög? Dehogyan nincs. Itt dübörög, rugdos, kalimpál közöttünk, csak figyeljük!” - mondta.

Ma már tudjuk, hogy igaza volt, mert működött, működik az ördög... Nem úgy, ahogy gyerekkorunkban képzeltük, sőt már nem is rugdos, nem is kalimpál, sokkal veszélyesebb, mert észre sem vesszük, hogy támad. Nem látjuk, mert alattomos, álarcot hord. Így védekezni is nehéz ellene. Egyedül az Isten-hit a pajzsunk.

A Fatimai Szűzanya jelenéséről sokszor és nagy hittel prédikált, előszeretettel osztogatta a három kis „szent”, Francisco, Jacinta, és Lucia fényképét a gyerekeknek. Elsőáldozóinkat mindig a Szűzanya-oltár előtt fényképezte, ahonnan ő sem maradhatott le.

A 65. születésnapját a leányfalusi Petőfi Sándor Művelődési Házban már együtt ünnepeltük Karinthy Cinivel és Szeberényi Lehel-lel. Ők is jubiláltak. Reverendában jelent meg, és lenyűgözően szavalt, a Pók a tükrön című versét mondta el a zsúfolásig megtelt nagyteremben. Hívei büszkék voltak rá.

Istenszeretete, hazaszeretete, a pátozzsal teli hangulat teremtése a Feltámadási és Úrnapi körmenetek végén tündöklött. Visszatérve a templomba, az oltárra helyezte az Oltáriszentséget, s gyöngyöző homlokát törölgetve megpihent. A körmenetet járóknak köszönetét, jókívánságait így kezdte: a Jó Isten áldjon meg minden lépést, melyet a magyar utakon tettetek! Majd hatalmas hangjával latinul zengte: TE DEUM LAUDÁMUS- mintegy felszólítva a híveket Isten dicséretére, és felcsendült a templomban a TÉGED ISTEN DÍCSÉRÜNK, majd a TANTUM ERGO következett. Szép palástjával körbefonva tömjén füstölés mellett, ministránsok örömteli csen-

getése közepette fölmutatta az Oltáriszentséget, majd elhelyezte a tabernáculumban, és mélyen térdet hajtott. Aztán lezser, fiatalos mozdulattal levetette válláról a palástot, melyet már Kecskés János egyháztanács-elnök várt és lesegített. A Pápai- és a Magyar Himnusz el nem maradhatott, s gyakran hallottuk a Szózatot is.

Úgy emlékszem, az utolsó éveiben, különösen a nagyobb ünnepek előtt, az arca bedagadt, mintha az ünnepi készülődés izgalma okozná, nem gondoltuk, hogy már akkor beteg volt...

Nagy az úr, ha egy pap elmegy a hívei közül, különösen fáj, ha ez végleges.

1983. március 5-én az Úr magához hívta őt. Sokan ismerték, sokan szerették, rengetegen kísérték utolsó útjára a leányfalusi kápolnától - ahol 46 évet szolgált, ahol felravatalozták, és ahol a gyászmisét beutatták érte-a leányfalusi temetőig. A mostani Pusztasándor utcán felfelé szinte hömpölygött az emberár. Március 17-e volt. A sírnál Pusztasándort, a költőt, az Írószövetség elnöke, Fábrián Zoltán író, leányfalusi lakos búcsúztatta. A temetés végén – nem előre tervezetten - valaki elkezdte a Himnuszt, majd a Szózatot... Zengett a magyar ének... A temető madarai is énekeltek, és akkorra már - Gyümölcsoltó Boldogasszony napja körül - az ibolyák is kinyíltak a leányfalusi temetőben.

Pusztasándor bejegyzései az egyházközség naplójában

Nevelős Géza írása

A leányfalusi Szent Anna egyházközség története az 1937-ben megkezdett, napjainkig vezetett naplójából (Historia Domus) követhető. 1949-ig a bejegyzéseket valaki más tette a naplóban.

Miután 1937. július 1-től önálló helyi lelkészrangsági rangot kap Leányfalun Shvoy Lajos székesfehérvári megyéspüspöktől, az év szeptember 1-től szolgál itt Dr. Katona Pusztasándor. Mivel ebben az időben még plébánialak nem létezik, 1939-től gyűjtés indul annak felépítésére. 1940. áprilisára el is készül (12.300,- pengő költséggel, adósság nélkül) és július 7-én a főpásztor szenteli fel.

A háború Leányfalut is eléri. 1942 nyarán már öt hősi halottja van a falunak. 1942-től egy évig Pusztasándor atya is a fronton szolgál, majd '44 őszén pár hónapig ismét. Szolgál az orosz fronton, az erdélyi fronton és a Dunántúlon. Onnan sebesülten kerül haza 1944 novemberében.

A templomot – a több hónapig tartó tűzvédelmi ágyúzás ellenére – kár nem éri, eltekintve néhány üvegablaktól (ezeket '47-ben 600 ft. költséggel hozzák helyre). Egyedül Leányfalun vannak roráté misék '44 adventjén, majd éjféle mise Karácsonykor. Pusztasándort a bevonuló oroszok agyon akarják löni a Duna-parton, de Csapó Sándor – baloldali érzelmű református halász – leleményessége megmenti (a napló nem írja le részletesebben az esetet).

Miután 1945-ben Pusztasándor megjárja az Andrássy út 60-at, majd a Pestvidéki Fegyházat és onnan a leányfalusi és pócsmegyeri polgárok bátor segítségével – Schirilla György ügyvéd közvetítésével – szabadul, 1946. július 21-én plébánosként iktatja be a főpásztor. Az ünnepélyes szentmisén részt vesz Tildy Zoltán akkori köztársasági elnök is, aki ezt követően a Sorg-villában látja vendégül a résztvevőket.

Részletek Pusztai Sándor bejegyzéseiből

1949 – lakosság: 822, rk.: 480, ref.: 300, ev.: 27, izr.: 12, egyéb: 3.
– születés: 9, halál: 8, házasság: 3.
– szentáldozások: 563, 512, 584, 973, 658, 950, 994, 1131, 874, 681, 669, 1562, egész évben összesen: 10161.

1955 – Új főkeresztet állítottunk a Kálvárián. Fülöp erdésztől a fa (tölgy), Németh Feri (ács) faragta és segített felállítani Vrhovina Pistával és Szedonya Kálmánnal Nagyszerdán, április 6.-án. Április 8., Nagypéntek. A helyi tanács nem engedett kivonulni a Kálváriára. Bálint tanácselnök Meggyesi rendőrőrs-parancsnokra hivatkozott. Telefonáltam Székesfehérvárra, de hiába.

1957 – Április 19., Nagypéntek, a Kálváriára nem mehettünk. 16/17

1958 – Április 4., Nagypéntek. Reggel 9-kor szentsír-nyitás, majd egész napos szentségimádás. Du. 3-kor kivonultunk a Kálváriára. 96-an voltunk. Utána templomi szertartások, ½ 10-ig tartott. Nagyszombat du. 6-kor feltámadási körmenet. 22 éve ennyien nem voltak, rengeteg férfi.

1963 – Január 18. Ma délután beállt a Duna. Másnap már jégen mentem át hittanórára Pócsmegyerre. Szeptember 30. Ravasz László ref. püspök úrnál voltam születésnapjára gratulálni.

1959 – Július 14. Ezüstmisém. Egy hete, de különösen az utóbbi 3 nap óta szakadó eső egy szusszanásnyira elállt, úgyhogy a kinti Mária oltárnál tarthattam. A szentbeszédet Shvoy Lajos megyéspüspök atyám tartotta. Szentmise után igen bensőséges egyházközségi ünnepség volt – közben szakadt az eső – de javarészt kitartottak. A Szent Anna templom belső tere korábban

1967 – Keresztelés: 14, házasság: -, temetés: 9. Szentáldozás az egész év folyamán: 6846.

1965 – Június 14. Az árvíz katasztrófális méreteket öltött. Félni kell a sziget víz alá kerülésétől. Este 40 személy ment át Surányba

leltározni a kis házakat; oda telepítik Pócsmegyer lakosságát. Június 18. Három helyen átszakadt a gát a szlovákoknál, ez mentett meg minket a nagyobb bajtól.

1967 – November 12. Este a szentségimádáson Dunabogdányban kellett volna beszélnem. Allergikus arc, szemdagadás miatt nem tudtam elmenni.

1969 – Október 11. Gazda Károly kőfaragó felállította ma az oltárt, itteni segítséggel (Tellár Enci és fia, meg Horváth Pista és egy haverja). November 8. Kisberk atya felszentelte a szembe-oltárt. Sokan voltak a templomban, sok áldozó.

1970 – Ma hazahoztam a Trabant Combit a csepeli Szabadkikötőből. Április 7. Vizsgáztam forgalomból a kocsival a Népligetben. Deo gratias. 1971 – Január 26. Nagy olajkályhát vettem a templomba. Február 14. Tanácsházán voltunk Miháli István és Kundl F. egyházközségi tanácstagokkal: Tamási + Bikó kálváriaügyben. Mivel telekönyvezve nem volt az egyházra, az új tulajdonos, kinek Tamási eladta, kivette a három keresztet. Erre a Tanács VB. kötelezte, hogy lejjebb állíttassa fel őket. A megegyezést aláírták. Két kálvária stációt Korszós és Tamási felállította, mivel az ő építkezésük kapcsán döntötték ki.

1973 – Április 10. A költészet ünnepe alkalmából meghívásra a Várban részt vettem a külföldi (18 államból) költőkkel való találkozón. Július 16. Délután egykor meghalt Édesanyám a karjaim között. 37. szeptember 1. óta volt velem itt Leányfalun. Köszönöm minden fáradságát és imáját és Őt köszönöm Istennek!

1978 – Március 25. Nagyszombati feltámadási körmenet. Szt.Imre út – Móricz köz – országút – keresztnél föl. Kb. 30 férfi, kevés iskolás, 200-250 asszony vett részt.

1981 – Keresztelés: 4, házasság: -, temetés:13.

1982 – Április. Padokat helyeztünk el a temetőben a ravatalozó körül és az út mellett. Társadalmi összefogással kitisztítottuk a temetőt. Kb. 50-en voltunk. Más vallásúak is. 1982 – Szeptember 14. Elkészült a temetőben a harangláb. (Pusztai Sándor atya utolsó bejegyzése)

A Pusztai Sándor Kör

Pizágné Horváth Júlia

A Pusztai Sándor Kör 1994. október 19-én alakult meg azzal a céllal, hogy Pusztai Sándor szellemi hagyatékát és emlékét ápolja. A Kör 11 fővel alakult meg Adorján Istvánné, dr. Csurgay Mihályné, Dlačhy Guidó, Eleméry József, Gyulai Fodor Pálné, Kecskés János, id. Miháli István, Mindák Pálné, Pizágné Horváth Julianna, Réthei Prikkel Lajos és Vancsó István személyében. Elnöke dr. Graf Rezső főiskolai tanár lett, aki Pusztai Sándor családjának egy tagja. Célul tűztük ki, hogy költészetére a fiatal generáció figyelmét felhívjuk, ezért szavalóversenyeket szerveztünk. Az első szavalóversenyre 1995. márciusában került sor, ahol a leányfalusi általános iskolások és óvodások vettek részt. Évek során egyre több dunakanyari iskola diákjait és pedagógusait sikerült a célunk megvalósítani. A szavalóversenyek fő támogatója Miháli Csöri és Vancsó István voltak. Szavalóversenyeinket megtisztelte Dörner György színművész, majd később Péntes Matild és férje. Matildékat oly mélyen megérintette Pusztai Sándor költészete, hogy verseit megzenésítették, CD-t is készítettek ezzel nagy örömet szerezve Pusztai Sándor tisztelőinek.

Rendkívüli irodalmi délutánt is sikeresen szerveztünk a TESZ Székházban, ahol Tóbiás Áron irodalomtörténész emlékezett meg a költőről.

Nagyon sok segítséget kaptunk Székelyhídi Ferencről, a művelődési ház vezetőjétől.

Másik nagy célunk volt, hogy egy emlékszobát rendezhessünk be Pusztai Sándor tiszteletére. Ez komoly gyűjtőmunka eredményeként meg is valósulhatott. A Plébánia hátsó udvarán lévő kis épületet az önkormányzati támogatásból alakítottuk ki. Az emlékszobát Pusztai Sándor családjától kaptunk, valamint ismerősei által gyűjtött emléktárgyakból rendeztük be. Így például családjától kaptunk egy mellszobrot, melyet Boldogfai Farkas Sándor készített, Bécsi Rozáliától – Tiszi bácsi volt házvezetőnőjétől személyes holmikat, Ranzenhoffer Henriktől és feleségétől Ursula nénitől dedikált könyveket, Csizmadia Györgytől és feleségétől egy pelerint, reverendát

és imádságos könyveket, Törökfalvy Gyulától fényképet és az édesapja által megzenésített Pusztai Sándor vers kottáját, dr. Szinna Ferencné Lia nénitől az önálló lelkészség beindításának okmányait. Az emlékszoba kialakításában aktív részt vállalt dr. Havas Imre és felesége, Czinki László, Kecskés János, Rozsnyai László, Faragóné Rostás Ildikó, fiam Szalai Zoltán és férjem Pizág Béla.

Az emlékszoba felszentelésére 2001. július 26-án került sor, templomunk ünnepén.

A megemlékezést Horváth Sándor plébános úr kezdte, majd felszentelte a kis szobát. Mélyen meghatóva és szívből jövő szeretettel emlékezett meg Tiszi bácsiról. A börtönbüntetését töltő papról dr. Schirilla György ügyvéd úr beszélt, aki peres ügyében védte Pusztai Sándort. Ezt követően tanítványai Rovnyai Imre, Törökfalvy Gyula osztották meg élményüket a hitoktatójukról. Az ünnepség befejező részében a költőről dr. Graf Rezső, a Pusztai Sándor Kör elnöke emlékezett az udvart zsúfolásig megtöltő tisztelgők előtt.

Igyekszem lehetőségeimhez képest a Kör által megfogalmazott célokat életben tartani. Részt vettem a 2011-ben megjelent Örökség c. verseskötetének összeállításában, munkálatai előkészítésében. 2015. adventjében megjelentettük az „Aki nem ért el odáig” című, eddig ki nem adott novellát, egy megható karácsonyi történetet.

Itt kell köszönetet mondani Leányfalu Nagyközség polgármestereinek és önkormányzati képviselőinek, hogy mindig biztosítottak anyagi támogatást munkánk végzéséhez.

Nagyon jó volt Pusztai Sándor emlékének megőrzésén dolgozni, így mi is részesülhettünk abban a szeretetben amit halálát követően, évek múlva is áraszt tisztelői között.

Pusztai Sándor (1911-1983)

Szeghalmi Elemér írása

1983-ban halt meg a katolikus papköltő, aki szerves folytatója és birtokosa volt a XX. század elején zászlót bontó nagy költői triász, Sík Sándor, Harsányi Lajos és Mécs László eszmei örökségének: Pusztai Sándor.

Már első verseiben, a „Búzaszentelés” (1934), a „Jegyenék, üzenem a nyárnak” (1936) és a „Gyümölcsoltó” (1937) köteteiben ott dobog a szűkebb hazához és a keresztény közösséghez való tartozás komoly igénye. A világra csodálkozás életszeretetet s színeket közvetítő sorokban az emberi jövő féltése, a szebb és méltóbb emberi hivatás elérésének, megvalósításának gondolata fogalmazódik meg. Változatos ciklusaiban a hazai tájak, a szülőföld és a nyomukban keletkező tiszta emberi érzések pontos rögzítését, a keresztény egzisztenciális gondolatok kikristályosodását figyelhetjük meg.

Móricz Zsigmond a Kelet Népe 1942. május 15-iki számában elismeréssel méltatja Pusztai Sándor lírai munkásságát, akit korábban mint köztisztelőben álló lelkészt ismert meg. „Ez a hang az övé, harang és tilinkó, orgona és kolompolás, de tiszta és megdöbbentő... Ha elődöt keresek, Vörösmarty és Arany. A Dunántúl zengése és az Alföld áhítata.”

A XX. század egyik legnagyobb magyar prózaírójának kedvező értéktétele döntő jelentőségű Pusztai Sándor életpályáján. A jó lelkipásztor epithetonja mellé odakerül Móricz „költővé avató” laudációja is, amelynek súlya és kisugárzása máig érvényes - s tegyük hozzá minden elfogultság nélkül: megérdemelt.

Magvas költemények születnek ebben a korszakban, kifejezőmódjában is vonzóak, eredetiek. „A hal-homályba süllyedő világ” képe, „a zuhanó emberiség” szurrealista fölsvillantása, a közeledő, majd kiteljesedő világégés apokaliptikus megjelenítése hitelesen idézi elénk a második világháborút, ezt „a halálos míví mértant”.

A papköltő egészséges humánusát, lírai erejét és vitalitását igazolja, hogy ezek az élmények nem árnyékolják be a későbbi versek égboltját. Soron következő termésében a talpra állásról, a békében elhelyezkedő ember lelkivilágáról, a haza számos gondjáról vall meggyőző erővel.

A kommunista rendszer megpróbálja kiiktatni őt: 1945 júliusában előzetes letartóztatásba helyezik. A vádirat szerint verseivel és templomi prédikációival antibolsevista propagandát folytatott a negyvenes évek elején.

Pusztai Sándor védelmében Leányfalu és Pócsmegyer katolikus lakossága keményen, egy emberként állt ki, számtalan aláírással ellátott nyilatkozat jelent meg, amelyet Schirilla György védőügyvéd az akkori népügyészhez nyújtott be-sikeresen. A pap költőt még 1945 októberében szabadlábra helyezték.

Mindez nem jelentette azonban költői munkásságának zavartalan folytatását. Újabb verseskötete csak másfél évtizeddel később, 1969-ben jelenhetett meg („Hegyre menet ritkulnak a fák”), ám ettől kezdve haláláig töretlen tehetséggel és lélekkel publikált, értékes köteteket varázsolt elő ki nem apadó lírai kútjából. Sokat tanulhat tőle saját nemzedéke és az utókor is, hiszen verseiben világosan kifejti, hogy a szülőföld nemcsak táplál, hanem cserébe helytállást is vár lakóitól: becsületes munkát, példás családi életet, tisztaságot és hűséget.

Berzsenyi (akit somogyi születésű lévén nagy elődjének tekint) és Bartók példája mindvégig szeme előtt lebeg. A költő meggyőződése, hogy a különféle bolygók helyett ezen a földön kell fölmutatni és érvényesíteni a humánusot, a felebaráti szeretetet, a lét értelmet adó tetteit.

„A katolikus (tehát egyetemes) költő átfogón, humanista szemszögből nézi a világot - vallja Pusztai Sándor -, magatartása igazi emberi magatartás. Ezt én magam számára úgy fogalmaztam meg: fejem fölött az ég, lábam alatt a föld, mindkettővel szemben tudom a kötelességemet. A fontos, mindig a lélek domináljon (enélkül nincs Szent Ágoston, Szent Tamás, Pascal sem). Vagyis: legyen tiszta ember és akkor a tolla is tiszta. Ebben legyen egyetemes, átölelő, európai.”

Alapítványunkat 2008-ban hármas céllal hoztuk létre. Elsősorban szeretnénk a hívek számára olyan kulturális és közösségi eseményeket teremteni, élményeket adni, amelyek segítik közösséggé formálódásunkat. Programokat, amelyeken lehetőség nyílik a régi és az újabb leányfalui hívek találkozására, ismerkedésére. Ugyanakkor a nem hívőket is meg kívánjuk szólítani, a programokon keresztül őket is közelebb szeretnénk hozni a templomhoz. Másik fontos törekvésünk, hogy adományokat gyűjtve és pályázatok útján segítsük az egyházközség számára fontos célok elérését. Harmadrészt pedig szándékunk a szervezet által viselt név tulajdonosának, Leányfalu egykori szeretett plébánosának is méltó emléket állítani. E hármas cél jegyében az elmúlt évtizedben számos programot szerveztünk. A nyári időszakban három alkalommal zenei és lírai előadások, koncertek színhelye a Szent Anna-templom és kertje, melyeket mindig hosszúra nyúló, vidám hangulatú agapé követett. Az egyházközség egyéb rendezvényeit is segítjük, legyen az farsangi bál, búcsú vagy adventi vásár. Az adományokból és a személyi jövedelemadó 1%-os felajánlásaiból a hitoktatás és a nyári gyermektáborok mellett számos fontos célt sikerült már támogatnunk a település vallásos értékeitől kezdve a templom és a plébánia szükségletein át a keresztény szemléletű közösségi élet ápolásáig. Mindemellett természetesen igyekszünk névadónk, dr. Katona Puszta Sándor néven ismert papköltő emlékét, munkásságát, kulturális-szellemi hagyatékát is őrizni, gondozni és továbbadni. Ennek a tevékenységnek egyik fontos állomása ez a kiadvány is, melyet örömmel támogatunk. Köszönettel tartozunk a leányfalui Faluház igazgatójának, aki pályázati tevékenységével megteremtette lehetőségét a Puszta Sándor Emlékkönyv kiadásának.

Zboray Péter
elnök

A továbbiakban is kérjük és köszönjük támogatásukat!
Puszta Sándor Kulturális Közhasznú Alapítvány számlaszáma:
Dunakanyar Takarékszövetkezet 64700083-32500042

Az adóalap 1% -a is felajánlható számunkra. Adószámunk: 18726125-1-13.

Végig nézve ezeket a visszaemlékezéseket, megállapíthatjuk, hogy a falu lakóinak szívében élénken él Puszta Sándor emléke, ami érthető is, szép is, jogos is. Mégis az az érzésünk, hogy ezt az emlékkönyvet nem csak, és talán nem is elsősorban ezért volt fontos kiadni. Puszta Sándor ugyanis, miközben a leányfalusi hívek „tiszti bácsija” volt, jelentékeny magyar költő is volt, és a szerkesztőknek az a benyomása, hogy erről kevesebb szó esik, mint amennyit ez a tény érdemel.

Móricz Zsigmond minden érdeklődő által ismert, és a megemlékezésekben is idézett véleménye Puszta költészetéről gyakorlatilag visszhangtalan maradt, Tüskés Tibor („Csak belül aranylunk. Puszta Sándor költői útja: Vigilia, 1976 41. évf. 8. sz. 543-547) és P. Szabó Ferenc Leányfalun 1998-ban elhangzott előadása mellett nem ismerünk olyan irodalomtörténeti igényű munkát, amely művével foglalkozna. A költő nyolc kötetben publikálta munkásságát, az Ecclesia kiadó közzétette a költő összegyűjtött verseit (A fények rézsút esnek, 1976), és az hozzáférhető a Pázmány Péter Katolikus Egyetem digitális adatbázisában. Ezt olvasva azonban még az is nagyon kérdéses, hogy a publikált szövegek mennyire pontosak.

A Puszta Sándor Alapítvány, sőt Leányfalu önkormányzata sem vállalkozhat arra, hogy ezt a hiányosságot pótolja, de azt igenis feladatunknak tekinthetjük, hogy minél jobban megismerjük, és minél szélesebb körben megismertessük verseit, ne hagyjuk elfelejtődni ezt az értékes életművet, sőt elősegítsük, hogy a leányfalusi horizont országos horizonttá váljék, és minden, magyarul olvasó irodalomkedvelő találkozzék vele.

Ezt a célt szolgálja az alábbi válogatás.

A költő önmagáról

A szentlélek himnusza

A Lelket várom, a Nagyszerűt,
Mi Szépségekben szíven üt.
A Lelket, ki az Atyától lett
S a vizek felett lebegett.
A Lelket, akiben élet forr,
És rózsáival teleszór...
A Lelket, mely gyújt, csodát mível,
És betölt kegyelmeivel.
Mi föntről, egeből árad át,
Az örök élet áramát.
Mi telít, ürít és újra tölt
És újjászületik a Föld!
A Lelket várom, az Ihletőt,
Ki megvigasztal szenvedőt,
Ki megihleti az alkotót,
Akartat velünk minden jót!
Ő áll mögötted, ha verset írsz,
Ha víg vagy és ha sírva sírsz.
És rádcsorog, mint hű, szende fény,
Mint piros szárnyú költemény.
A Lélekre várok, lesem én,
Mely örök ifjú, sose vén.
Ifjabb, akár e zengő tavasz
És szirmaival behavaz.

A Lelket várom, dús égi Szél,
Ott fú, hol akar és beszél.
Mond kimondhatatlan szavakat
És kormányoz világokat.
Mint Isten zord villáma repül,
Pápák szavára települ.
Zúgó Vihar, mi úgy rohan át,
Hogy elgörbülnek a koronák.
Mint irgalmas szellő lengedez,
Békéjével simít, legyez.
Meggérem, mondjon majd értem szót,
Védje az egyedülvalót.
Velem, veled, és vele legyen,
Hogy minden ember szent legyen!
Legyen, aki víg s ki bús, az is,
S legyenek mind a holtak is...
A Lelket várom, Vigasztalót,
Hogy szóljon és mondja azt a Szót,
Mi tisztán a Lélekből való,
S egyedül örökkévaló!
Amely minden szóba beleszól,
Melyre a cédrus meghajol,
Amely száll a Libanon felett,
És Kérdés is, meg Felelet!
Amely zengve zúg és zúgva zeng,
Magasságban s a mélyben lent!
Ki az Infernókban s Poklokon,
Az egyedüli Hatalom!
És ki egyedüli Úr csupán,
Pecsét, az Isten trónusán!

Vádlottak padján

Neve: Pusztá Sándor
Kora: Huszonnégy év.
Haja: Barna.
Szeme: Kék is lehetne, de az is barna lett,
Belehalt az ôsz, mikor született.
Arca: Ovális. Homloka: Fehér.
Vádlott lett. S nem tudja, miért.
Vád:
Szereti a csendet, holdfényes álmot.
Néha kezébe fog egy mese-husángot
S gondba-fült lelkéről elveri a bút.
Utálja a Kartelt. És a Háborút.
Vád:
Kicsit ábrándos, csodakergetô.
Hiszi, a földre újra eljön Jézus,
Ki az Egyenlôség, Igazság és az Út.
Hiszi, hogy újra eljön Ô!
Vád:
Egy kissé, kissé bizony fiatal
S az élettôl már mindent megtanult.
Új jövônek harangját kongatja,
Mi dicsôbb s szebb lesz, mint a múlt!
Vád:
Éneke néha túlon túl merész,
Újzengésű, dacos, mélyet kongató.
Szava mégis a pusztába kiált,
Mint Sina-hegyén a próféta -- ...
Vád:
Csillagot les hosszú éjszakákon,
Látomást lát, fénylô utakat keres.
Végigvágat a magyar ingoványan,
Mint Gellért, legendás vándorszekeres,
Vád:

Istent és hazáját nagyon szereti.
Gyűlöli a lompos, cifra, úri szót.
Szent Pusztaszernek ôs-dalát dalolja,
A gôgöset és örök lázadót...

Vád:

Hogy kissé korábban született
S vállal nagyobb, mint a többiek.
Forrás, vizében szárnyas csillagok,
Meríthessenek belőle több hitet...

Vád, vád után... S újra, újra vád!
A Bíró néz s arca épp olyan,
Mint a mélyből titkosan feltörő
Örökváltozású idegen folyam...
A Bíró néz... Újra, újra kérdez.
Bűnei... -- Adatok -- A vádak ezek ...
Fejem lehajtom, magamban mondom:
Minden igaz. Én nem fellebbezek.

ítélet zúg. S a messzi, messzi kékből
Fejemre száll nagy, tüzes korona,
Kínzóm, gyötrelmes, szép poétasors
És nem vehetem le róla soha!
Csak állok, állok tehetetlen, szótlan,
Piros higanyként lobog fel a vérem.
Fölöttem a sors végzése harsog:
A vádlott bűnös!
Arra ítélem, hogy éljen!

Elszakadt, tépett gyökerek

(Csillagszedő, 1930-1941; Jegenyék, üzenem a nyárnak)

Kisfiú voltam, apróka gyermek,
A nagyok hívtak, halottat nézni.
Egész éjjel nem tudtam aludni,
Remegtem, kezdtem szorongani, félni.

Megfigyeltem, a felnőttek bátran,
A halotthoz hősen közel mennek,
De azóta borzongattak engem,
A frissen dombolt, fekete vermek.

Most a sorsom úgy hozta, felnőtten
A sírgödrök pereménél állok,
Haldoklók hívnak, temetek gyakran
S a halálról bátran prédikálok!

Szembe kell állnom a koporsókkal,
Látni, fájnak a szakadt a gyökerek,
Érezni, bárhol, bármerre járunk,
A temető jön egyre közelebb!

Megnőttünk, s látjuk, ezer gyökérben
Fáj, aki elment s aki ittmaradt;
Bús töprengéssel tudjuk magunkban,
Nekünk ezután, neki hamarabb...

Elszakadt, véres gyökerek kínja!
Mi az emberszíveket bevérzi,
Jó lenne lenni apró fiúnak,
S a temetőt, csodakertnek nézni!

Csodakertnek, hol fecskék dalolnak,

És bimbót nyit sok titok-virágszál,
Angyal jön, a szárnyaival ráüt
És sok sok lélek tisztán égbe száll.

Jó lenne dalolni szép tavaszban,
Mint víg pacsirta, ha int a nyár
S ha elmegy valaki, sose tudni,
Megnémította szívét a halál...

Példázat egy őszi levélről

(Csillagszemű, 1930-1941; Pók a tükrön)

Most kezd leesni.
Száll...
Sem a földé, sem az égé,
De a fáé se már.

Lebeg könnyedén, keringve szárnyal.
Nincs még kapcsolata a földdel,
Sárral és halállal.

Tiszta,
Mint legelső könny,
Mint tegnapnyílt hóvirágkehely,
Mint szívről leszakadt sóhaj,
Mint fényből született szivárvány,
Mint érintetlen hópehely.

Ilyen az életem.
Vagyok, aki vagyok!
Költő és pap -- szívek közt lebegek.
Egy kicsit földé, egy kicsit égé,
Nem enyém,
Nem is a tietek

Örök embersors folytatásnak lenni

(Csillagszedő, 1930-1941)

Ez vagy te, boldog huszonhárom évem,
Glóriás kezdés, megállt folytatás.
Tavaszaim fehér mámorában
Istennel kötött boldog, tiszta nász.
Tulajdonképpen
Fehér folytatás vagy
És kezdet egy nagy kezdet kezdetén,
Ahogy lelkem nyúl az ég felé,
Úgy teljesül benned is a fény.
Örök embersors folytatásnak lenni,
Bennem a folytatás mégis megakad,
Valaki testem márványsírkövére
Meg nem lett neveknek, koszorúkat rak.

Óh titkos embersors! egyre megy
Minden itt,
S te ugyanaz maradsz,
Minden percben mégis változol,
Öröktől-gondolt sorsúton haladsz.
Napjaim arcát magadban hordozod,
Ígés jövendők hordnak benned hőst
S köszöntöd a tegnapok futását,
Mint régismert, titkos ismerőst.

És eljönnek a szárnyas látomások,
Piros esőt zúgatnak rád a fák,
Kínálkoznak harmatos Tejútról
Örök diadémnek csillag-koronák!
Tulajdonképpen
Fehér folytatás vagy,
Fényben kezdett kezdet, tiszta folytatás,
Mi tart mégis s formál ugyanazzá
S miért leszel minden percben más?

Karácsonyi graduálé

(Csillagszedő 1930-1941, Összegyűjtött versek)

Ezüstöt fújt a zuzmara
A kertre és a fákra
Karácsony van, szűz béke hull
A békétlen világra
Mint hétágú gyertyatartón
Csillag ég a gesztenyén
Friss szél száll a fehér havon
S rád villan a hűvös fény.

Mezítlen fürge angyalok
Surrannak kint a hóba
Becéznéd őket itt fognád
Nem állnak veled szóba
Hová gurult a gyerekkor
A régi régi játék
Harminchoz nem vagy messze már
S felkomorlik az árnyék.

Férfi vagy már haj elfutott
Az ifjúság hős álma,
Kezedben fegyver szerszám toll
S hó homlokodon szánt a
Gondok ekéje, más sorsok
Zord virrasztója lettél
Neked csak csikorgó fagyot
És zúzt küld a hideg tél.

A jászoloknál József vagy
Nem a tied a gyermek
Más bölcsőkre hajolsz csak rá
S lábad alatt mély vermek
Nyílnak nyílnak s a napjaid
Búsan belé dobálsz
De égő testednek tüze

Őrzi a dúlt világot.

Mi lenne mondd ha minden vágy
Beteljesülne menten
Ki szállna harcba vérrel itt
Ki élne akkor szenten
De induljon ki csillagot
A vakulásig látott
Oltson el minden tüzet hogy
Felgyújtsa a világot.

Hajíts hát fáklyát fénytvetőt,
Fellobbanót a hóba,

Vagy nagy fekete keresztnek
Állj útra ácsolódva.
Hol vannak régi váraid
- Ím tornyod van a gondból --
Mit könnyű kézzel formáltál
Rég jó puha homokból.

Hol a zászló és hol szemed,
Mi pocsolyákba tengert
Látott szép Óperenciát
És az emberben embert!
Férfi lettél, látod a kor
Bekormozott csúf-rútul,
Keresd meg anyád szép szívét
És füröszd meg a bűtül

Szíved te szepegő gyerek
Hisz karácsony van, béke.
Az angyalok kék szeméből
Ibolya hull a szélbe
Tanítsd öröme sírásra
Legörbülő bús szádat
S visszalopott gyermekséged
Ezt a zöld fenyőágot

Lóbáld meg s hidd hogy csuda lesz
Virággá válik menten
Kuporogj a tövébe le
És édes önfeledten
Aludj míg egy látatlan száj
Csókol rá homlokodra
Béke virraszt és pár csillag
Száll be a vánkosodra...

Invocatio

(Csillagszedő, 1930-1941)

Az éj dajka énekelget,
Dajkálja a síró eget.
Épp most kezdi bepólyálni,
Fehér felhők pelenkái.
Ráülteti egy csillagra,
Tejút tejével itatja.
Tör melléje holdkalácsot,
Szinte hallani, hogy csámcsog.

Engem ne tejjel itasson!
Vad szelekbe pólyálgasson.
Nekem villámokat adjon.
Zivatarba takargasson.
Izzó koszorút fejemre,
Adjon csillagot kezembe.
Verjen, sose dédelgessen.
Engem viharnek neveljen!

Családfám

(Pilisi bukolikák 191-1951)

Ad nominem K a t o n a

Inge rongyos, lyukas csizma
Bár kutyabőr lötyög rajta,
Csak így élt a kobzos fajta,
Így dalolt az igric fajta
Sok-sok ősöm, mind katona

Kutyabőrünk ringyes-rongyos
Ködmenünk is filtes-foltos
A bocskorunk vedlett, lompos
Ezer éve csak így élünk
Ily régi a nemességünk!

Családfámon egy-két kobzos
Egy két vellás, vízimalmos
De a sor föl lovas, morcos
Ki vágta a török kontyost
Ezer éve csak így éltünk
Ily régi a nemességünk!

Minden ősöm lovon járó
Szeri ember, táltos, kobzos
Katona volt csak magáért,
Soha másért, soha zsoldos
Katona volt ük-szépapám
Katona volt ük-dédapám
Minden ősöm katona volt
Sebet adott, sebet kapott
Ezer csatán

Búnak, gondnak fittyet hánytak
Hétvilággal paroláztak
Vont szablyákkal boronáltak

Szentgallennél ők portyáztak
Bécs nyakába sarcot vágtak
Várat dúltak, falat másztak
De a lóról sose szálltak

Míg Somogyban, Baranyában
A Kaposnál meg nem álltak...

Carmen heroicum

(Pilisi bukolikák, 1941-1951)

..Faragd szoborba, szoborba faragd
..Őseim! szép emlékezés...

Rózsa rózsa illatozz
harmatocska harmatozz
göndör szellő göndörödj
ízes szilva gömbölyödj
csöpp katica sebtibe
mássz egy fűszál hegyibe
szállj repülj a hajnalig
mutasd a Nap hol lakik

gyalogút csak gyalogolj
búzavirág rámhajolj
piros pipacs pipacsolj
hajladozó szép sikoly
harsonázz csak harsonázz
kerteinkbe nyári láz
mert nagyapám a kaszás
ki kezdi az aratást

nagyanyám megy utána
térdig jár a méntába
fonott haja harmatos
lába térdig pipacsos
búzavirág a szeme

mintha nekem intene
ez a sarlás nagyasszony
hogymajd dalra fakasszon

csendülj bondulj arany nyár
szinte vállig benne áll
mint egy táltos lépeget
teperi a rendeket
mint egy villám tűzpiros
sistergéssel hajladoz
mint az istennyila száll
tündökölve úgy kaszál

ha a világ egytábla
lebírja egymagába
fején hetyke a kalap
szakadhat rá láva nap
homlokán forr a világ
kalapjánál egy virág
másik meg a szemibe
harmadik a szívibe

így véreim csak talán

Dózsa kaszált hajdanán
mint kit vészes pokol úz
perjed körötte a tűz
most még perjed jól fogják
tüzes bilincsek tartják
ha száját nyitni meri
kasznár zsandár figyel

II

kaszafenni most megáll
lába arany renden jár
hej neki is ily csatán
vitte mindenét az ár --
lovát ökrét földjeit
aki „jótáll” -- így veszít
így viszik el mindenét
szabadságát és hitét

azután lett „hova fuss”
elment szerzett és a juss
az apai anyai
lesz belőled tanyasi
lesz belőled Űszögön
kinek senki se köszön
kit ha hínak se híjják
a kutyát ráuszítják

szilvafája mind a hét
kidült vitték mindenét
kutyabőre melegít?
nem ér meg egy lábbelit
kengyelből szállt gyalogos
ostort fogjon vagy fokost
merre legyen most a hon
Fadd, Ozora vagy Bakony?

Így terült el mint e rend
megtudhatta mi a lent

végrehajtó kasznár gróf
szorította az adót
szorította rajt a prést
önszívébe vágjon kést
vagy úgy csináljon cserét
a másén legyen cseléd?

az lett... kasza sistereg
búzaszem vagy könny
pereg
hahó hahó emberek
ha vagytok segítsetek!
kik, feküsztek szerte ím
szabadon hős őseim
segítsetek szabadok
testvéreim farkasok

III

szóke búza rozsvetés
áradj arany nevetés
párzás ima sorsvetés
ósi szent keresztvetés
keresztelő paszita
új-kenyér liturgia
rádhajol ím száz kaszás
áradj arany kacagás

Foki Örzse nagyanyám
harmat csillog a haján
hajnalszélről illatos
orcáj rózsapiros
hajnalcsillag-szemibe
egy egy arany venyige
pacsirtákkal száll dala
liliom a dereka

menyecskésen hajladoz
bár sok bölcsőt ringatott

lánya nem volt csak fia
jól ismeri Ozora
hej azelőtt azelőtt
saját aratói közt
volt gazdáné míg a dob
mindent ki nem forgatott

most markot szed a másén
idegen uraságén
de azt tudja fiai
egy se fog itt aratni
képék tövén szél kel föl
Foki Örzse jövendöl
egy se arat a másén
mind arat a magáén

szóke búza rozsvetés
áradj arany nevetés
margarétás tág mező
mondjátok ők a jövő
repülj repülj gerlice
a dús kévék hegyibe
te Szentlélek madara
csalj mosolyt az arcukra

arany rózsá arany Nap
te is áld meg azokat
kik aratnak s majd ha-
nyatt
képék tövén alszanak
váljon valóssá a hit
jákoblétrás álmaik
vert sorsukon legyen bér
hogymind csillagokig ér

vess fejaljat jó puhát
szánd a tarlók pór fiát
törüld verejtéküket
csókold bátor szívüket

ti vándorló fellegek
megnyíló nyári egek
zápor jég villám szelek
hozzájuk jók legyetek...

IV

veres az ég alja forr
olyan mint az ingfodor
vagy mint véres tulipán
így látom a nagyapám
fején tüzes korona
fejfája meg borona
sírja feledt szemfedő
Igar bérestemető

nagyapám első kaszás
szállsz szállsz mint a lázadás
szállsz mint fölleg fürgeteg
világsöprő görgeteg
búzatenger-partokon
birkózol mint Laokón
bukó világ angyalok
néznek s hökkent csillagok!

Anyámmal őszülök

(Közelítő ég, 1951-1961)

Szült, dajkált, nevelt.
Nőttem, nőtt velem.
Egy vagyok vele,
Olyan egy-velem.
Lassan megszoktam
Őszülő haját,
Orvul szórta rá
Az idő havát.
Oly észrevétlen.
Folyamatosan,
Észre sem vette
Az én ősz hajam.

Idézet

(Közelítő ég 1951-1961)

Ő már nem ismer
apját még tanítottam
rá emlékeztet e merész
áll, a szem kissé barnítottan
s e vontatott és félszeg nevetés
s apjáéval lélek-azonos
mozdulata s végképpen ahogy
fejét tartja, a taglejtések és
magamban mondom: lám, idéz

idéz, ahogy mind idézet vagyunk
a taglejtésünk és a mosolyunk
s mikor azt hiszem legjobban én vagyok
legegyénibb, legősibb, legnagyobb

a versem, rímeim legritkább ötvözet
hibátlan idézem egyik őszömet

egy őszömet, ki sejtemben lakik
a tizedik ő vagy a századik
szívünk között egy titkos indigó
(a gyökérvert ő vagy a honfoglaló?)
s egy szenvedélye bennem lesz látható
egy taglejtése, álma, vágya tán
rajtam ver át mint meggyvirág a fán
a gének, sejtek, erek csarnokán
mennyi a déd-, az ük- és a szépapám
én ki a sorsos jövőben hiszek
véremlen mily roppant múltat cipelek
s görgetem magamban egy-egy őszömet
mint bálványfát, címert, ódon sírkövet

elkiáltott örök ismétlés vagyunk
közös-múlt, közös-öl, sorsunk: közös batyunk
a lét, e létfölötti közös szerkezet
őskezdet-ótai idézőjelek
ismétlődnek, mint tavaszra nyár
őszre a telek

én vagyok csak ki e vad sorból kiáll
az idézőjeleket tovább nem adom
ítéletre jaj bennem majd ki áll
hol lesz helyem:
jobb vagy baloldalon?

Immár negyvenöt

(Közelítő ég 1951-1961)

Voltam sekélység a mélybe
s fehérség a feketébe
voltam virág voltam alma
a szegények bizodalma
tévedt bogárt útra tettem
viharakkal verekedtem
füzek álmán napfény voltam
angyal leszek tudom holtan

voltam só és voltam bánat
átok marta ki a számat
gyémánt-sínen bandukoltam
tág egeknek szónokoltam
voltam sír és voltam gyásznép
hajnalka-pír hajnal árnyék
meg kell halnom most már végre
nem juthatok égbe élve

voltam farkas voltam bárány
voltam vihar és szivárvány
voltam eső voltam harmat
éhezőknek kenyér-asztag
véghezvitt tett újrakezdés
fáradóknak megérkezés
voltam ölyv és voltam gerle
úgy is halok énekelve

voltam csillag voltam szépség
harminckét fogam mind ép még
voltam börtön voltam foglár
egymagam s már voltam zsoltár
hordtam áldást hordtam átkot
szerettem a hóvirágot
voltam, aki költő voltam
nem leszek holt tudom holtan...

Melyik ős lelke

(Közelítő ég, 1951-1961)

vajon kitől örököltem
honnét bennem ez a
betyár-dac konok „szorítsd”
fülelés „vigyázz! kerítenek”
s feszülök karolom lovam nyakát
mintha engem úznének
magam menekülnék

mi ez bennem
hogyan hogy néha jobban értem
a szélbólintást
egy bokor szavát
mint az emberekét

melyik ős lelke riad
kiált bennem jelel irányt
figyelmeztet fuss menekülj
a nádasnak a vadonnak
ne az úton
hanyatt-homlok
toronyiránt!

Ars poetica

(Gázlók 1961-1971)

faggatóznak Ars poeticám
milyenek e versek
kereslek benneteket magamban
keresem magam bennetek

Csak könnyeim és szavaim

(Gázlók, 1961-1971)

nem vagyok tékozló
mindennap kapok

nem vagyok zsugori
mindennap osztogatok

csak kétségeim nem tudom felezn
sebeim keresztet egymagam viszem

ki tudja hányadik stáció
s nincs cirenei emberem

se tömjénem sem mirrhám
csak könnyeim és szavaim

hogyan üres szívemből kimossák
mindennapi aranyaim

Egyszóval

(Gázlók 1961-1971; Bronzveret)

szép lehetett volna arcom
de Sámsonéra hasonlított
s ti rögtön
szemátültetésről fecsegtetek

szám Cassandráé s Kalibáné egyben
nem tudott koldulni
jósolt és káromkodott

homlokomon tüzesabroncs
töviskorona
kezemen sebhelyek

másik arcom sosem láttátok
pedig az is volt

Exodus

(Gázlók, 1961-1971)

egyszer vége lesz ennek is
a drill lehull lekoppan mint vaskolonc
ahogy a csont lazul ernyed a bőr a hús
minden földre hull
egy életen át rámkényszerített fegyelem

az álarc papírmásé szétreped
az etikett jege beszakad
a keep smiling torz révület
fogcsikorgatás lesz
diplomata hangsúly barbár tremolo

egyszer vége lesz meglátjátok egyszer vége lesz
kigombolom kétségeimet
melyek mint szűk gallér szorítottak
levetem kudarcaim félelmeimet

kitárom bordáim a szélnek
szívemig láttok
szemetek sebész kése
felnyitja a bőrt az élő hús rejtett titkolt szöveteit
a test csalafinta kis hazugságait
megláthatjátok álmaim birodalmát
de fölötte a havasokat is

s tán egy darabot az ingoványból mit magunkkal
hoztunk
egy sárviskót cserényt vízimalmot
s hogy felnégyelt ükömből csepeg a vér

s minden kétségek minden szorongások
s kerítés mögül belőlem
előlép az a másik hegedűvel
s meghajtja magát

Magadban semmi

(Gázlók, 1961-1971; Bronzveret)

magadban semmi
csak egy gyufaláng
mit elfúj a szél
megtízmetlen kiáltás
céltalan szárnyrebbenés
magányod árnyéka csak

magadban semmi
mással együtt
napsütés
válasz

meghódítója mind a két világnak
magadban semmi
de népeddel együtt
egy kire Meotisztól kezdve várt a fajta
cserény és karám
félszer és ház
címer és országhatár
akin át folytatódik a megtorló jövőendő
magadban semmi
de együtt velük
együtt az emberiséggel
te is bizalom folytatás
nélkülözhetetlen láncszem
a teljesülő történelem
magadban semmi
de együtt a tájjal hazáddal
minden
megkötözöttség és feloldozás

Ötven

(Gázlók, 1961-1971)

Fönt az égbolt most se más
tán több az aláhúzás
mint irkában a tinta
vörössel átítatva

hit bizalom és régi
harcok mély árkat vési
ibolyántúlin fénylő
láthatatlan véső

de még keverszik késsel
a szívembeli éggel
de nem babérral gonddal
babrálgat homlokossal

az dolgozik hogy lelke
se maradjon oly nyersen
gyökérig fúr le mélyen
hogy beleszissen énem

a drótok rajt ezüstök
amin derek üzennek
bár arcom mosolyában
még a tünt ifjúság van

ím Isten így akarja
rajt tükröződjön arca
és nem sújt rá csak párszor
újra kezdi százszor

hogy remekmű és egyben
legyek egészen ember
címere és hű márvány
fénythordozó szivárvány

kiben honhoz tapadva
feltündököl a fajta
ha veszejtik is török
kivezetik az ősök

kik bent élnek szívemben
ím így lettem ötven
ki nagy ügy vállalásra
születtem s halálra

őt sose kerülgettem
nem féltém s lettem ötven
a szenvedések bronza
vert kemény konokra

így állok itt e dalban
magamnál magasabban
s mélyebben magamnál
mikor leszek szabad már

így állok itt e fényben
népemmel szívemben
egy világ csapdos bennem
mit mertem értük mertem

így szállok itt e szélben
mint zászló a fényben
Jozsue trombitája
egy nagy Jelre várva

egy nagy nagy biztatásra
melytől talpraállna
hazám és e nemzet
mely hordoz most hogy nemzett

sok nyár után most ősz van
a Nap már lehajlóban
az ég nem más felettem
de meghajlok bölcsen

örömeim kis fecskék
hogy magukat mentsék
elszálltak a nyárral
vadlúdágógóssal

eloldott eső szálldos
fától fáig s ághoz
verődnek mint kis öklök
a bús esőcsöppök

nekivágok a hegynek
ím az ötvenegynek
vagy a végtelennek
s álmaim követnek...

Betehetetlen

(Ikontekintetű, 1971-től)

tudtam egyszer elmégy
itthagysz mindent
magaddal viszel mindent
de nem sejtettem
hogy nyitva marad
betehetetlen az
ajtó utánad

tegnap óta
kisebb a hold az égen
kisebb a nap
s minden út elfordul
a temető felé

Sed fugit

(Gázlók, 1961-1971)

már nem előrül
háturul a hegynek
sosem hittem hogy idáig érek
sed fugit interea fugit
irreparabile az évek

toll már az év vállamon bizony
szárny repülhetnék
tollasodnak napjaim fürtjei
présel a történelem
gutta cavat
az idő vájja csontom

nem jó így korosodni
lassan mögöttem állnak ôk
az elöttem levôk
nem merem kimondani
már öcsém Ady
öcsém Radnóti József is
s az Csokonai
hát ôk a nagyok
a halhatatlanok
Petôfi és Vörösmarty úr
Berzsenyi egyidôs velem
s azokon is túl
már csak Arany s Batsányi bácsi --

fekete a csend
a hold egy fára ül
a csendbôl fekete csepp
az is megkövül
elé-lépegetnek körém telepednek
s üldögélek köztük
ôszin zugában e somogyi hegynek
melynek szeglete fölöttem
egyhelyt sugárzón enyhe kék még
borozgatunk
míg fugit interea fugit én is öregszem

minden asszonyon anyám vonásait
ismerem fel a férfiakén magamét
ahogy egyik gyökér másban önmagát
kinézvén a földből meglátva a fát
ôket látni feljebb tenni az lécet
még élni s gyürkôzve remélni
igazítva a legfelsôbbfokú szinthez
hogyan egyszer talán felnövekednek
jôházból való elôdeimhez

Összegezés

(Gázlók, 1961-1971)

ingyen nem kaptam
semmit itt
a századot daloltam
jártam aszfalton de legtöbbet
mezőn bandukoltam

tegeztem a tücsköket
a rigók letegeztek
voltak ki szerettek
s akik nem szerettek

a vers nem takart egészen
itt ott kilógott lábam
elcsórták személyimet
elorozták parazsam
ha hideg volt fáztam

elnököt nem öltem
bankot nem raboltam
gépet nem térítettem el
hír után nem loholtam
Századom

megvettem a jegyet
a belépőt megfizettem
mindenért adóztam

barátom ne vess rám követ
ha nem leszek halhatatlan

Még nyílnak a

(Gázlók, 1961-1971)

még süt a nap
még nyílnak a virágok
a madarak is szólnak
azért ez már nem az igazi
már tegnap sem volt az
az azelőtti is gyanús volt
s a jóval azelőtti

már régóta nem az

azért a madár már nem úgy szól
a tegnapi sem úgy szólt
és nem úgy szólt a tegnapelőtti
már régesrég nem úgy szól

csak az Angyal szeme ugyanaz
szemeim mögött
ahogy a Hegy mögül figyel
s nemsokára hazahív

Pogány gyökerek

Az a másik

(Csillagszedő, 1930-1941)

Bizony bennem, sokszor érzem,
Láthatatlan él a másik.
Koppány üköm, táltos fajta,
Ki a vad pusztába vágyik.

Kelevézt kap, lóra pattan,
Amíg én a zsoltárt mondom.
Vagy tűz mellett, szeri kobzán,
Igricdalt ver, pogány módon.

Kétfelé húz az egy-vérünk!
Ha én térdem, fejem hajtom,
Ráncba fut két ferde szeme,
Küllő marad templomajtón.

De ha hulló fajtám sorsán
Kiáltani, vérem lázít,
Legbelül, a szívem mélyén,
Csak átölel az a másik.

Összebékél mindörökre,
A szívemből néz reátok.
Együtt kapunk föloldozást,
Vagy együtt száll ránk az átok...

Meddig jutottunk

(Pilisi bukolikák, 1941-1951)

Ahogy rámtörnek az őszök
jönnek vallani az ősök
mikor így az este réved
jönnek közelebb szegények
jelet adnak biccentenek
vasarcukra ráismerek
viharhajtó vad lovasok
hókaarcú vasordasok

mennyit haltak, mennyit hulltak
amíg idáig jutottak
nem is messze nem túlmessze
mert falt a sors, falt a mezsgye
itt verték fel sátorfájuk
itt találták meg hazájuk
de e dombok mennyit űztek
míg hazává szelídültek

Európa kerítésed
a karámod de kimérted
jöttünk meddig kardunk bírta
amíg erőnkéből futotta
Meotisztól fel idáig
kopjafától keresztfáig
hódolt a föld úgy hódított
mégis ősünk meddig jutott?

volt ki vissza Ázsiába
volt ki török rabigába
Bécsig, Lengyelhonig futott
volt ki addig sose jutott
csak dérrrel-vert vakablakig
volt aki csak a kazlakig
lovon temetett holtakat
bűvölte a csillagokat

volt ki ment Amerikába
kinek ott süllyedt el álma
kire rároskadt a sorsa
s bölcsőfáját is átkozta
volt ki nem ment: itt kiállta
megváltását várta, várta
ki határig ki hetedig
volt aki csak a deresig

volt akivel bukott a ló
portyavesztő honfoglaló
örök pártos volt lázadó
kikre pallos várt meg bakó
kik a sziken éren háltak
félkarral is bosszút álltak
voltak fellobbanó Záchok
csupa Dózsa, Tiborc, Bánkok

volt akiknek híre süket
kiknek nem mondják nevüket
kiknek ükük is már régen
úgy rothadt el karóvégen
egy pár úzótt sehonnai
kiknek könnyű felmondani
nehéz a föld mert mind vele
őseimmel van itt tele

hasonlítok itt a tájra
semmi sem bír árulásra
ők jajgatnak ha jajgatok
sorsommal is rájuk vallok
vérem szórják vad parázssal
szívemet meg lázadással
ha valamit vallok, merek
rám ismernek biccentenek

én se messzebb a ködökig
jutottam két özönvízig

fehér a szám zuzmarával
tele farkasharapással
az irhámon vad jégcsapok
véremben ők vasordasok
bosszújuk fekete fénnel
szavaimban tövig ég el...

Aszófői ingoványon

(Közelítő ég, 1951-1961)

Idáig ért a Bakony
Addig föl a Balaton
Vallatgatom
Vallatom

Hej aszó fő
Hej fehér ló
Lobot vet a
Számon a szó
Lobot vető
Hej vértvető
Egész népem
Költögető

Azt a dombot
Hol találom
Életen túl
Vagy halálon
Tele tűzném
Hú dalokkal
Csillagejtő
Fenyőlombbal
Meglocsolnám
Ősi borral
Ősi szerrel
Szűzlány-hajjal
Ősi dallal

Ősi jajjal
Késő igris
Áldozattal

Azt a dombot
Hol találom
Életen túl
Vagy halálon
Ahol szeri
Táltos ősem
Ősi titkot
Ismerősön
Fehér lovat
Áldozott haj
Koboz zengett
Szállt a sóhaj
Sereg térdelt
Vezér hajolt
Ő meg szeri
Szókat gajdolt

Fehér lóból
Piros vér folyt

Igric koboz
Bölényszarv szólt
Gyóntatgatom
A vad Bakonyt
Vallatgatom
A Balatont
Sírva kérdek
Síró nádat
Szittyót búvó
Sok sok árnyat
Akik titkon
Visszajárnak
Köszönve a
Kopjafáknak
Akik vissza
Visszatérnek
Mélyéből tűnt
Ezer évnek
Mind ismerem
Mind az ősem
És köszöntöm
Ismerősön
Költögetem
Szeri dallal
Késő igric
Bánatommal

Hej aszó fő
Hej fehér ló

Lobot vet a
Számon a szó
Lobot vető
Hej vért-vető
Halottakat
Költögető

Hej aszó fő
Hej ingovány
Egy keresztény
Másik pogány
Fut nevükkel
A szél sírva
A szívemre
Sorsuk írva
A vizekre
A berekbe
Ordas-nyüvő
Rengetegbe

Azt a dombot
Hol találom
Életen túl
Vagy halálon
Habok fák ti
Néma betűk
Valljatok hát
Ti helyettük!

Csoda fiúszarvas

(Közelítő ég, 1951-1961)

ímhol kel a habból
a kék Rinya-habból
ezüst Rinya-habból
csoda fiú-szarvas
alélnak a füvek
hajlanak a füzek
ragyognak a kazlak
konok vasfellegek
fésűlik a szőrét
dacos vasjegenyék
tépik jáspis csülkét
négy aranyos csészét

de csak elővágat
de csak ront az égre
fattyúsárkánnal vív
nem hátrál meg mégse
tiporja a gizgast
mi álnok a poklot
aranyoszórén a Nap
homlokán csillagok

szívembe fú a szél
szarva közt Hold csillog
lehet egy sámán ősz
lehet hogy én vagyok

Koppány

(Közelítő ég, 1951-1961)

Először kezét csapatta le
aztán a fejét
majd a négy égtájra egy-egy
darabot
vetett a hóhér négyfelé

ezt tette volna ő is
hogya győz
a jog s az igazság mindig
a győztesé!

Magyarok

(Közelítő ég, 1951-1961; Bronzveret)

Apollóé babérfa s tied?

1.

Kérdez, tépdés, úz a fajtám
akkor talán megnyugodnám,
ha a szobrát kifaragnám

homlokát gledicsiából
arcát szív-alakú fából
a derekát konok tölgyből
magamagát örökzöldből
a lábait gyökérágból
a két öklét gyertyánfából
a vállait két araszra
azokon a Napot tartja

emlékeit tisztafából
a szerelmét vérmeggyágból
énekét furulyafából
tánchajlását kőrisfából
ezerbimbós rózsafából
kényes kedvét jegenyékből
az álmait égi kékből
vigadását búsulását
könnycsordító venyigékből

konok dacát vad kökényből
csontszakító somfanyélból
szilajságát hársból, nyárból
a szemérmét vadalmából

címerét meg úgy adnám át
odatennék hét szilvafát
egy vasordast, egy pejkcancát...

2.

áldott legyen az a lányom
mely megállott itt e tájon
sziken, éren otthont talált
mely szavára hazává vált
hazává vált házává állt
sorsot, vért, jövődőt dajkált

ez a fajta olyan fajta
az árnyékát átugorja
de fönnakad egy fűszálba
konokságból a halálba
konokságból virtusságból
amúgy istenigazából

ez a fajta olyan fajta
nem élne, ha nem dalolna
örök lázadás a vére
élni készül ezer éve
élni készül halni készül
sorsa örvénybe szédül

de ereje az is rávall
Zrínyi írta szablyájával
meg Rákóczi meg Bocskay
kurucai, talpasai
hogyan emelte könnyünk égve
egész édig Dózsa s népe

az is a faj ereje volt
ahogyan csak Berzsenyi szólt
és mekkora titkot vall ki

Petőfi és Vörösmarty
szalad a víz a habokkal
s a szél édes virággal

a véremben őket hordom
verseimben szavuk mondom
sokszor olyan jelenlétük
erősebben mint az élők
ahogy emlékübe ások
most látom mily óriások

mindig mintha lovon ülne
mintha délibábot üzne
néha pedig olyan árva
bánatában magát bántja
nem vesztett az ellenségtől
annyit mint az önkezetől

kuruc a labancot vágta
ahány szíve annyi pártja
úzta Nyugat úzte Kelet
szívét adta tanács helyett
szívét adta, vérét adta
ki segélt, ha ő volt bajba?

ez a fajta olyan fajta
az ingét is odaadja
önszántából -- de ököltre
ha kényszerből: érte ölne!
egy jó szóért, hogyha kérték
mi volt a sok, volt-e mérték?

nem hasonlít senki másra
csak a földre, a hantjára

ha megüti is szereti
látó szemét vakká teszi
hogyan a bűneit ne lássa
akár őket is kivájja

ezer év a gyökérmélye
mégis országút szívébe
Jánus-arca nem álorta
két végzetét benne hordja
ha Nyugatra veri vágja
csak visszasír Ázsiába

Kelet vágta bár az apja
Európa megtagadta
titkon fehér lovat áldoz
pogány, gőgös, úri álmos
úgy térdepel a misékre
bálványfákkal a szívébe

elsüllyedt volna már régen
szívébe gyúlt keservében
útvesztőbe száz örvénybe
ha nem csillagokba nézne
sorsa is oly rokotalan
boldog mégis boldogtalan

bár végzetünk ide tett le
s jaj hányszor lett Thermopyle
mint időtlen ősi jelfák
sorssal vérrel bizonyítják
mégsem álltunk itt hiába
Kelet, Nyugat kapujába...

Tihanyi Angelus

(Közelítő ég, 1951-1961; Bronzveret)

Üdvözítő illatokkal
az alkony a rétre lép
majd a vízre az apátság
kettős tornya égi kép
az összezárt-szirmú estben
rínak éhes szűnyogok
lehetetlen hallá válva
lebegő zöld uszonyok
a parti fák a nyárfasor
megdül mint egy dárda-raj
ősi szeri regő rejtem
mit a tó kéken szaval

este nyolc -- a kéttornyú vár
harangja a vízre dül
az Úr szép Szolgáló Lánya
jár a habon egyedül
a fején tizenkét csillag
lábainál habfodor
költi Endrét ki rég megholt
s Koppányt aki h a l d o k o l

Stella Maris - a Könny s a Vér
tengerének Asszonya
jön felém a habokon míg
Aszó-főn lenyugszik a
a nap az áldozó-kő mögött
hol őseim alszanak
a kezükben kelevéz kard
kopja s fekszenek hanyatt
s mintha áldozó kupákat
szorítna csontujjú kéz
ők nem voltak bárányai --
bárányfelhős fönn az ég

de nem az sorsunk ege
homéroszi -- sejteti
mit kondít a múlt s a vízmély
vissza mit felel neki...

Mintha őseim csodáló
szemén lengne át e kék
ima mely a harangokba
tündöklőn ki- s visszalép
nyomában, még sokáig ring
reng fodroz a Balaton
révült táltos fehér lovat
áldoz rejti a Bakony
mintha e rézölű sóhaj
költögetné -- szédülök?
gyúl a horka népe s felbong
búgva a sámán-tülök

a mélyből is elindul egy
harangszó és lázba fon
a kék fönti gurul tovább
a szántódi partokon
s újra vissza már az égből
permetez hull a zsarát
s amit ős-keletről hoztunk
a vízmélyről babonáz --
együtt száll a két Angelus
egy égi s a tihanyi
rémlik egyikre sem tudtunk
egész ament mondani
konok homlokát emelve
fél-keresztet vet a táj
másik kézzel kobzot rejt s a
hold holt bálványfákra száll

Az elnyomottak költője

Asztagraók

(Csillagszedő, 1930-1941)

Nó az asztag, most is látom,
A Siónál a dombháton.
Háromszor hét béres villáz,
Felettük az ég kék nyílás.

Nó az asztag: bábeltorony,
Hat kőműves szénáz azon.
Hajlonganak, morgolódnak,
De szegények csak maguknak.

Oda kéne magasodni,
Azt az asztagot megrakni.
Hogy a sorsuk rajt beférjen,
Ég füstöl a villanyélen.

S mikor estére leszállnak,
Szét se néztek, meddig láttak?
Se az égre, se a tájra,
Szívük bábel-nyomorába.

Legtetején hat vad béres,
Keveset ért a beszédhez,
Kavar, kavar a villával,
Vad kőműves-kanalával.

Hej, hányadik Tornyt rakják?
Hej, hányadszor tanakodják,
Hogy így kéne, hogy úgy kéne,
S marad minden a régibe...

Száz paraszt kaszál

(Csillagszedő, 1930-1941)

Már kukorékolnak a kakasok
A reggel tömjénszaga száll,
Árnyéka csöpp, sugara sok
A völgyben száz paraszt kaszál!
Nézem a hegyről, amint a sereg
Karéja mozdul a völgybe --
Hökkenj meg, te kiélt-szívű világ,
Reszkess e csuda gyönyörbe!

Útjuk arany és szép szárnyuk a nap,
Délceg lépteik, az erő
Ahogy suhintnak, -- áldott mozdulat --
Évezredek szele jó!

Évezredek növekvő vihara,
Gyönyörű, nagytüzű ciklon,
Kétszáz parasztkar ritmusa ring, hogy
Csuda-rendet kanyarítson.

Nap-lávaesőben nyomulnak elő,
Tűz-tenger ringatja őket,
Szétzuhogó, nagy pacsirtadalban
Felhőig, egekig nőnek!
Fel, fel seregem! Neki a fénynek!
Vívd és nyerd meg büszke csatád.
Daccal lendülő kaszáid alól,
Szülessen egy újult világ!

Részesaratók

(Csillagszedő, 1930-1941)

Megáll a fényben, felkiált
A szél és visszánéz.
Ázott falakról álmosan
Pereg, mállik a mész.

A szivárvány, szép ecsettel,
Mázolja az eget.
Magasban éber ölyv szítál,
Lesi az egeret.

Fáradt keréknyom boldogan
Lapos tócsát ölel.

Valahol éhes róka nyí,
Az ólakhoz közel.

A lajt szomjasan ásítóz,
Húsén verébzsivaj.
Mozdulatlan, akár a dél,
A két sáros bivaly.

Alusznak. Az árok tövén.
Tűnődve valamin.

S messze, mint álmuk bíbora,
Lángol a baltacim...

Csőszéknél voltam provideálni

(Csillagszedő, 1930-1941; Jegenyék, üzenem a nyárnak)

Hálás vagyok minden új csodának,
Rádiónak, fénynek s roppant bámulom,
Hogy ujjam a falon csak végig húzom
S villany cikáz át sötét szobámon.
Rajongója vagyok az embernek is,
És szeretem, ha örül, ha táncol
Vagy agyának titkos csarnokából
Új felfedezést, szikrát villant elő...

Tegnap mégis azt mondtam, semmi ez!
Tegnap mégis azt mondtam, kevés!
Jó, hát próbálom megmagyarázni:
Csőszéknél voltam tegnap provideálni.

A csőszné, szegény, feküdt az ágyon,
Ha ágynak lehetne azt is mondani,
Rongyok között. A farkasordító hideg
A csöpp meleget, az ablakon hordta ki,
Úgy volt beragasztva egy papírdarabbal.
Beléptem. Felharsant a kardal:
Enni kért hat apró gyerek.
Elszégyeltem magam s először
Gagyogtam, fiaim, én nem enni hoztam,
Hanem az Istenkét, aki
Beteg anyukátok fogja meggyógyítani.
Pedig nálam volt az Örök Kenyér!
Az Isten volt velem -- s nem tudom miért
Kicsit féltem az éhes nebulóktól.
Borzasztó szegénység... A portól
Letenni sem tudtam a szent Testet,
Csak úgy gyóntattam meg a beteget.

Oh, -- szólt -- most boldog vagyok...
Uram Bácsalmásra ment tegnap, gyalog.
Egy rokonunkhoz, ki tartozik nekünk.
Pénzt hoz. Jó az Isten. Lesz majd kenyerünk...
Lassan, pihegve mondta a nagy szókat:
Ő nem hagyja el a benne bízókat!
Csak néztem, néztem ügyefogyottan
S megrendülten arcán a pirosuló bimbókat,
Mikből a láz rózsái fakadtak. Sötétedett.
A bútorok ijesztő színt kaptak --
S kért, ne menjek, kicsit még maradjak,
Hisz nemsokára hazaér az ura...
S eltervezgetett, meggyógyul s búcsúra
Lalikának új csizmát csináltat,
Borka megkapja Julis ruháját, a használtat
S az őszi kommencióból jut majd tűzifára...
Figyeltem, nem megy-e fel a láza?

S a haldoklóval egyedül egy földes szobában,
(A gyermekeket átvitte a szomszéd)
Elgondolkodtam a furcsa, furcsa sorson.
S ne haragudjatok, ha ki is mondom:
Bántam a villanyt, mi ömlik és zuhog
Cukrászdákba, hallba, színházba és bárba,
Villámhirdetésre jut s a Citadellára,
De egy csepp nem jut e szobába!
Bántam a vonatot, mi luxuskocsikkal
Előkelőn vágat Svájcban, Tirolon
S nem veszi fel a szegény csőszné urát
Hogy hat gyerekének egy falatot hozzon!
Bántam mindent, mit kitalált az ember,
Hogy szebb legyen a kultúra, a háza,
S magyar tanyákon édesanyák halnak
S egy fokkal sem megy le, egynek se a láza!
Bántam mindent, mit adott az Isten,
Mért oly gögös, önző a világ,
Mért nem jut minden asztalra kenyér,
Egyiknek csak tövis, másiknak csak virág!
Mért nem osztozunk igaz sorssal rajta.

Mért nem érezzük a haldoklók lázát --
Bocsánat Asszonyom, egy estélyiruhából
Megfoltozhatnánk hat Boris rongyocskáját...
Álltam, álltam a haldokló mellett,
Míg fáradt szemét lázasan lehunyta.
Imádkoztam... S talán Bácsalmásról
Épp most indul gyalog vissza az ura...

Késői konok számadás

(Csillagszedő, 1930-1941; Vadludak)

Huszonnyolc nyaram futott el	Kósza lángok szemük alján
Huszonnyolc nyár és most ősz van	Erdőszagos a ruhájuk
Nem tudom hogy téli szél fúj	Csillagnéző szent révület
Vagy tavasz zeng itt e szókban?	Köti béklyóba a lábuk!
Nagymessziről s mélyről jöttem	Ezer éve itt topognak
Akikhez a sorsom küldött	Egyhelybe hull le a magjuk
Véreimért, akik ellen,	Úgy nyugszik le hogy fel sem jó,
Élet s halál felesküdt!	Kivirrasztott virradatjuk
Mert én hallom s kikiáltom	Úr előtt dadogva állnak
Egy nép sír a temetőben	Alázkodón, mint a hársak,
Álmos fajtám tápázkodik	Nagy merszük, mint a vadliba,
Birkózni jön az időben!	Szomszéd nádasokig száll csak

Szomszéd nádasig s a kastély
Marad kastély, ezer szoba,
Hogy ők földön, sárban háltak,
Lázadjon most az unoka

Hát lázadok! Az én szavam
Az én utam itt időtlen
Rettenetes máglyát rakok
Fejfákból a temetőben!

Fellebbezek láng-szavakkal,
Összegyűrt ég a papírom,
Öreg konok szobraikat,
Apáimnak szóra bírom!

Fejfáikkal teszek csodát,
Virág nőjön a hegyébe,
Vagy bot legyen, mi itt szétvág,
Legyen bot, egy emelt kézbe!

Magyar zápor

(Csillagszedő, 1930-1941; Vadludak)

Zápor veri a Dunát,
Ezüst haja tépett,
Pajtás vigyázz! hej, megállj,
Lovad félre lépett!

Zápor veri a Tiszát,
Iszapos a habja,
Lovad szája már habos,
Szorítja a zabla.

Zápor veri a Dunát
Lezúg árja ránk is,
Hej a zabla, de szoros,
Szorítja a szánk is!

Zápor veri a Tiszát,
Kemény a kötőfék,

Vérben ázik a pagony,
Hogy gyűjtsünk ma rózsét!

Zápor veri a Dunát,
Öntözi a könnyünk,
Kiárasztja a Tiszát,
Itt mindent elöntünk!

Ropognak a paloták!
Dülnek gyarak, polcok,
Utolsó nagy áldomást
Csapnak a Tiborcok!

Szoros már a kötőfék,
Zabla van a szájba
S a fejükön de tüzes
Dózsa koronája...

Dózsa-ikon

(Gázlók, 1961-1971; Bronzveret)

látom magam rézsű fénybe
átlótt fejjel puskacsőbe
három fára felakasztva
bújdosva egyszál erdőbe
fölfeszítve csúrajtóra
kezeimbe szegek verve
oldalamból fekete vér
csöpög csöpög a tarlóra

tüzes vassal koronázva
bordáimat sütögetve
szemembe száz napraforgó
kilenc kasza a szívembe
kilenc mirtuszkoszorú gally
alélódik balvállamra
jobb vállamon kilenc galamb
hogy a jussomat perelje
világító pipacstenger
ölén sírom meg van vetve
öreganyám szakajtót hoz
hogy véretem összeszedje

szedje szedje öregsülém
oda vigye oda szórja
vessen üszköt vessen lobot
a világot lángba fonja
hol rátűzött szép fejekkel
vért virágzik jel-karófa
halott apám szemeivel
vádolva néz ötszáz Dózsa

A hivatus költője

Búcsúsok

(Csillagszedő, 1930-1941; Jegenyék üzenem a nyárnak)

Szűzmáriás lobogókat lenget a szél, ringat a nap.
Árvalányhaj, buggyos rékli, rozmaringos, pörge kalap.
Égi csengőn indul a dal, omlik, árad, kibuzog...
Élet terhét cipekedő bús magyarok, parasztok, meg kubikusok.
Ázsiából idetévedt, csodaszarvas-kergetők!
Bajjal, kínnal birkóztatók, viszik az égi Tetőt!
Ring a dallam, zúg a zsoltár, száz torok cseng, énekel,
Történelem vén harangja ércesen új ritmust ver.
Bizakodó, szép alázat, zászlót hordó búcsúsok
Máriás nagy láza rángat bénát, koldust és vakot.

Elöl viszik a keresztet kapás, kaszás tenyerek.
Szívük taván rianás van, száz dal-forrás megered.
Ósi ösztön-verte módra dalolják a kínjukat,
Örömeiket, bánatukat, búcsútjáró magukat...
Ringó táblák meghajolnak, ifjú szellő zuhorász,
Újuló szent áradás van, kicsi hullám, öreg hullám, újra más.

Menetelő nehéz lábuk, könnyű taktusba dobog
S főntről, égből áldást szórnak szőke fürtű angyalok.
Titkon érzi Örzsini, Márinéni karján a Kisjézuskát,
Eltakarja félve, pírral, oly titok, mit más nem lát!
Golgotán is ott voltak ők Szűzanyával kínosan
Látomáson ring a lelkük s mosolyognak boldogan.
Apróhátú, kicsi házak megtelnek víg malaszttal,
Magyar vendég most a Krisztus, kit mindenki marasztal.
Elmennének most mind érte Himaláják csúcsára,
Száz kínon át, száz bajon át vérző, vad Kálváriákra.

Én a pap, ki Istent viszem, közöttük az utakon
Érzem, érzem, mindenkinek búja, kínja, gondja nyom.
Két kezemben monstranciás, fehér Krisztus nehezül,
Levette már vétkeinket, angyalkórus hegedül --
Áldást adok a szentséggel, keresztet a homlokon,
Uram Jézus, lássák csókod minden megvert magyaron!
Ünnep legyen a világon, s Feléd vivő utakon
Virágozzék ki a szívünk kegyelmekkel gazdagon...

Intelem megtérésre

(Pilisi bukolikák, 1941-1951; Hegyre menet ritkulnak a fák)

A csínytevésből elég volt mára	S ültessen mindenki virágot
Legyetek jók hát emberek	Ne csak tudjátok most már higy- jetek!
Mossátok le a farkasnevetést	
s a lisztet képetekről	
Hisz szívetek pityereg	Csak így tudunk bemenni a mennyek országába
Dobjátok el a fegyvereket is	Egymás szívébe, mint a kisdetek...

Parabola

(Pilisi bukolikák 1941-1951)

Dobd a bokrokra száradó rongyaidat ég
Csipkés felhőkből még eső potyog
Egy cincér kinéz, a levélfedezék
Védi, hős szarva napba szúr, ragyog

Beleragyogok én is a napba!
Nagy esők után, száradó szagú kék
Ég önti el szívem s messzi kiáltom
Így is lehet élni, nemcsak nyomorék

Módján, ki olcsó kegyet koldul,
Nézd, a dió feszesen ül az ág tenyerén
Érj vele együtt bölcsen s hidd el, az Isten
Nem kísért senkit sem túl erején!

Nyersarany

(Pilisi bukolikák, 1941-1951)

Lehet, barbár óriás vagyok
S mi eléd hull versem, színarany.
Nem hajlongtam, hajbókoltam érte
Nem álltam ki az utcaszélre,
Hogy odavessék, alamizsnaként,
Ez az arany enyém

Enyém, mint fényé az árnyék
Enyém, mint fáké a gyökér,
Enyém, mint fenyőké a kék ég,
Enyém, mint szívemben a vér

Nem születtem gógös nagy királynak
Ki képét veri rá az aranyakra
S úgy gurítja szerte a világba,
Hogy rá ismerj a rajzos vonalakban,
Koszorúsan és fönt babérágak
Legyeznek holt homloka körül,
Míg vak szeméből hullanak a könnyek
S néma ajkán a csend megkövül

Én nem születtem gógös nagy királynak,
Lehet, hogy barbár óriás vagyok,
De enyém az, amit eléd szórtam,
A félig kizengett béna verssorok,
A nyersarany, a tiszta szűz telérből,
Az érintetlen izzó színarany
S szórom, szórom, mintha nem is tudnám,
Kincset szórok s kifosztom magam...

Ki hegyre megy

(Pilisi bukolikák, 1941-1951)

Ki hegyre megy, annak	Az jut csak oda fel,	Százezer kard éle
Kardok közt kell járni	Kit Isten keresztel.	Fog szívébe vágni.
S odafönt a csúcson	De nem babérággal,	Mégse engedj, Uram
Keresztnek kell állni.	Tövissel, keresztel.	Félúton megállni!

Indifferentes

(Gázlók, 1961-1971; Bronzveret)

voltak kik szántak	s a közönyösök?
voltak ki nevettek	már markolják a köveket
voltak kik gyűlöltek	már készítik a szögeket
voltak kik szerettek	áztatják a spongyát

titokban mind arra gondol
mégis én fogom megváltani

Agonia humana

(Gázlók, 1961-1971; Bronzveret)

a sárkányt ma sem öltük meg	egy fokkal hidegebb lett a föld
a rák tovább épült bennünk	börtönökkel falaztuk el a napot
elesettek fekszenek a csatamezőn	sok kilométer szögesdrót-rácsot
ma sem támasztottuk fel a halottakat	építettünk
sok miérttől keserűbb a szánk	
egy fokkal sötétebb lett	megbocsátod-e Uram
	hogyan elfeledtünk ma is fényleni

Máté 11.20

(Gázlók, 1961-1971)

kinek bűne van -- megbocsátatik
kinek gyáva vétke
ingatag bukása
-- van még reménye
megperzselődte
szíved ejtetted sárba
-- kinőhet szárnyad

de jaj neked ki kétértelmű
tisztaságba tündökölsz
ki adsz s visszaveszed, amit adtál
jaj neked ki hivalkodón voltál büntelen
megvetted mások szívét
feldúltad Isten veteményesét
letapostad a föld szomorú virágait

megérdemled, hogy megkötözzenek
s kivettessél
fogcsikorgatás vár a külső sötétség

A megélt Szentírás

Hegyibeszéd

(Csillagszedő, 1930-1941; Jegenyék, üzenem a nyárnak)

Már régóta nem sírtak rózsát a kertek,
Meztelen testtel lihegett a nyár.
Megszorult magban meghalt a kenyér
S csókasereg csippantotta, kár.
Nem történt semmi! Holt mágusként,
Nehéz álmodott a tó.
Csoda lenne, ha valaki most szólna
Fehér testet öltene a szó...

És szólt egy éhes, minden a Kenyér
És szólt a bölcs, több a Gondolat.
A kéjenc búgta, legtöbb a Vágy,
A filozóf, a Lényeg megmarad.
A hivatalnok, fizess meg Adód,
A hatalom, Tömjéned add nekem,
A katona, legnagyobb a Kard,
A bankár hencegett, ki bír velem?
A vak sikoltott, jaj szeretnék látni,
A szerelmes, minden Szerelem,
Az optimista, minden csupa Rózsa,
S a pesszimista, minden Sírverem!

És nem történt semmi...

És ott álltak a hegy tövében mind.
A koldusok s a vétkes vámszedők
És éppen arról folyt a szó közöttük,
Hogy megtelnek mind a temetők,
Hogy elhervad a virág és gyönyör,
És kár jónak lenni, boldog az erős,
Boldog, ki mindig csak kacag
És mást legyűr, és rangos, tehetős...

S az út porában, vállig érő hajjal,
Lassan Valaki, föl a hegyre jött,
És úgy látszott, mintha, mintha szállna
S aranykör lebegne a feje fölött.
A tömegből még a panasz morajlott,
Mikor ő szólt halkán, hogy elég!
Homlokán megfénylett a betlehemi csillag

S testet öltött a hegyibeszéd.

Betlehemi éj

(Csillagszedő, 1930-1941)

A hold beszúrt a kunyhórepedésen,
Ezüst almot hintett szerte szépen.
A glória már fényes-messze zengett.
Elaludtak. Szendergett a Gyermekek.
Mária édesen a bölcsőre hajolva,
József, az ács, s fejénél a szalma.
Aludt a csacsi és a hú ökör,
Ez éjjel nem riadt egy kutya sem föl.
Bogrács alatt a tűz. Csuporban a tej.
A fák, a bokrok, mind. És száz virágkehely.
Aludt a jószág. A tágas gádorok.
A mindig virrasztó csordapásztorok.
Egy kis bari, tán álmán, bégetett,
Sóhaja gyapjak tavába vészett.
Aludt a ház. A csend. A kispatak.
Háztetőn a nád. S a házelőtti pad.
Aludt a szerszám, a szíjj. Ostoron a nyél...
A gyalogúton állva, elaludt a szél.
Gyöngytollú szárnyal, mind, a madarak.
Aludt az éj is, egy nagy fa alatt...

A glória már csak szinte zümmögött,
Mint a hold zenéje, alvó fű között.

A Hűség virrasztott
Léptét hallani,
Hogy ébren legyen itt
Mindig valaki...

Ideál

(Csillagszedő, 1930-1941; Jegenyék, üzenem a nyárnak)

Úgy történt, a tanítványok
Kutatták, mi legértékesebb?
Mindegyik mást tartott annak
S vitájuk egyre hevesebb...
S szólt Péter, legszebb a tenger,
A mély és benne a halak.
Dehogy, szólt rá Bertalan,
Legszebbek a madarak!
Legszebb a csend, vélte Fülöp,
Tádé rá, a csillagok.
Legszebb az arany, suttogta Júdás,
Szivárványnál szebben ragyog...
Még szebb a kalász, szóla Máté,
Belőle lesz a kenyér,
Jakab megtoldta, szebb a szőlő,
Belőle bor lesz s borból vér.
Tamás komoly volt, legszebb az ég,
Merengett a teremtett világ,
János mosolygón álmodott,
Legszebb a rét s a hóvirág!

S folyt a vita... Sose lenne vége.
Sodra nőttön, gyorsabb, hevesebb.
Jézus ott állt, fehérén a napban
S magához vont egy gyermeket...

Nagypéntek

(Pilisi bukolikák, 1941-1951)

rózsák száján dőlt a vér
nárduszjácint elalélt
Anyja ölében a Lét
fáról-vetten már nem élt

mint szárnyatört akarat
bicsaklott váll fej a nyak

zaratört pecsét a test
titkát tárta egyenest
rákopírozva a fák
konok komor vonalát
öt sebe öt mély virág
hordozza immár tovább

dermesztő vad némaság
kiáltotta az Atyát

álltak senki sem beszélt
sírtak senki sem remélt
s hogy nem figyelték az est
mohón nyalta föl a vért...

Hora tertia

(Gázlók, 1961-1971; Bronzveret)

rátapadt valami tekintet
mint vizes ing a testre

valamiféle éj
nem olyan mint a többi
valamiféle zsibbadás

égé s csillagoké
egy kóbor eb belevedelt
az ecetes vederbe

s érezni kezdte
a vasszögek görcsét

Annunciáció

(Gázlók, 1961-1971; Hegyre menet ritkulnak a fák)

I.

Mikor az Angyal megjelent Nála
kétszer hajolt meg
először Előtte, aztán mert
temérdek szárnya
nem fér a szobába

így is fele kint maradt a szélbe
mintha ott is állna

úgy kezdett üzenetébe

II.

s nem lehet tudni, honnan vette
e száj a szókat
mert rajta még sosem volt beszéd
a szél elállt, a mindenség alélt
a Kezdet szól így s benne a Vég
aztán csak mondta feledve
hogyan otthona az Ég

s Akihez szólt
értette, bár angyalul beszélt...

Szent éj

(Gázlók, 1961-1971)

kel a csöndből csenevész
kicsit félszeg zúzmarás
fűszálvékony cérnavékony
szívalatti kondulás
félénk harangkondulás

Mária a fiát tartja
József szűrrel betakarja
semmi semmi sincsen rajta
angyal őrzi glóriás
azon is szűr óriás
és e harangkondulás

csillagfényes Betlehembe
hogy az ajtón alig fér be
hódolni jön hósubás
három király s pár juhász
csordapásztor seregölve
letérdepelnek a földre
és úgy adják körbe körbe
csókra gyermek Égurát
ma született Jézuskát

a bundájuk zúzmarás
de a szívük ujjongás
az ünnepük örömmünnep
énekük meg ámulás
fűszálvékony cérnavékony
szívalatti kondulás
édes harangkondulás

Secundum Mattheum

(Gázlók, 1961-1971)

Pilátus felmosatta a praetoriumot
Jézus vérét felsikálták

a katona megtörölte egy bokor levelébe
a lándzsát
mellyel a Szívet átütötte

az ecettel kevert vizet
kiöntötték
mohón itta be a por

Júdás elszórta a harminc ezüstöt
az árulás díját visszaadta
a nagyobb árulóknak

a toronyokra visszatelepültek a felriasztott
galambok
a kereszt előtt virágozni kezdett
egy encián

elmúlt egy nap
elmúlt kettő
s harmadnapra elmozdult a kő

A
magyar
nyelv

Magyar nyelv

(Csillagszedő, 1930-1941)

Magyar nyelv, édes,
Édes anyanyelvem,
Hol születted?
Hol szívted ízeid, színeid?
Csadamély-zengésű zenéjét friss, fürge szavaknak?

Néha vihar vagy! Néha parázsló tűzvész! Kikelet!
Néha meg telt ég s rajtad csillagmiriádok ragyognak.
Harmat vagy néha; pár furcsa virágon könny vagy és illat vagy! S
nyáron
Madárdal. Halk patakcsobogás. Szitakötők szárnya-danája.
Édes, távoli zümmögés. Vagy kiáltó dörgés. Vad indulatok vad
Villámló zuhatagja. Fák szava, szél szava, rétek imája.
Völgy ölelése. Kurjantás. Ének. Szeri-dal Hallali! Harci vezényszó!
Havasok nyögése. Cikkanó késhegy! Kőbalták izmos zuhanása.
Néha meg nádsíp. Hajlékony fűzág. Fűvek lágy selyme-simulása.
Bársony tilinkó vagy, őz-sírás, fekete lombú vadonban.

Néha meg kard vagy!
S kit megsebesítesz, örökké érzi hús pengéd élet.
Bárhol barangol, idegen földön; utakon, tájon, országhatáron --
Visszasír téged! És visszaérez, mint anyját a gyermek,
Kirabolt sír a holtat, esküjét a lélek...

Szeretlek, édes anyanyelvem!
Igék, alanyok, lobogó hajú jelzők!
Bő teli-zengés, remegés, sejtés, leányszemű álom.
Férfi-erő! csillag, gyöngy, forró, diadalmas asszonyi alázat.
Mert te vigasztalsz, lelkesítesz, áldasz.
S rajtad keresztül hallom, szólni az Istent!
És szeretek mindent,
Mit kifejez csodadús-ölű árnyad,
Fényed, muzsikád, dallamod, hangzatod hajlékony s kemény von-
ala.

Szeretem azt, ki téged beszél! Ott csüngök az ajkán.
Kiben vérré válasz és más szívek rétvét öntözöd bő folyamoddal.
Játszom veled. Simogatlak. S mint piros cseresznyét
Szedegetek rímek kosarába. Imádkozom rajtad.
Tisztellek. Ízlelek. Kortyolok halálos korttyal.
Belőled kötözök szárnyakat a földre,
Hogy közelebb jusson az éghez...

Mindenkit szeretek, akik értenek. Halkan mondanak téged.
Kik testvéreim a szóban, szavaidban!
Mint ámuló gyermek, állok előttük,
Kerekre-nyíló, csodálkozó, nagy teli-szemekkel.
Kik úgy jönnek le a dombról, viharos hegyekről, jönnek a rétről,
mezőkről,
Mint hatalmas szálfák! Rengetegek orgonálnak szívükben.
Vállukon szerszám, kezükben kakukkfű, hajukban csillag,
Amiket ide áldoznak és szétszórnak közöttünk;
S mind, mind téged, anyanyelvemet beszélnek.
Ujjongok velük, kik teveled indulnak, hódítani világot!
Hogy nagyra tegyenek, idők s emberek felett, örökre. Amen.

Szavak

(Közelítő ég, 1951-1961)

Vannak kietlen magános szavak
És vannak parfümös jólakottak
És mint a dús városok lakottak
És szavak melyek csupán csak szavak
S mint rossz cipők félretaposottak
S dúsak teltek ápolt jólszabottak
S fehérek, mint a karcsú templomok
S elhasználtak szürke megkopottak
S százkarátú gyémánttal rakottak
Az ég testvérük és a hajnalok
Vannak hibátlan tiszta szók akárcsak
A szűz a hold a víz a gyöngy a kócsag
Újak s zengnek mint egy telt akkord

S vannak melyek bút árasztanak róttak
S melyek roncsok mik már nem is szók csak
Holt váz réműlt s mik bilincset hordnak
És komorak és színtelen űzöttek
Levert fészkek s mint kifosztott kertek
Penész mar bennük dögvész bűz és lepra
Csempék bénák kajlák szélütöttek
S vannak izzadt összefogdosottak
S túlesztergáltak melyekbe selejt a
Jelentés jog és trónfosztottak
S hazátlanok rongyosak és árvák
És szabadok és kihordottak a drágák
Vérbe tűzbe s tébolyba -- pakoltak
S vannak melyek az egekbe látnak
S vannak hős szók nagyok és apások
S anyátlan árvák mik folyton fáznak
És hűvösek és előkelőek
Rátarti dölyfös és gőgös szavak
Mik álarcot és kesztyűt hordanak
És hímnemű és nőnemű szavak
Játékosak mik folyton játszanak
S csilingelők csengnek-bonganak
Álmodozók lányszagúan lágyak
S illatosak mézzel teli hársak
S hétköznapi s ünnepek vasárnap

S mint az éj s a tenger feketék
És élesek s mint kardok kifentek
Aszkéták és vértanúk és szentek
S hallgatagok, mint a remeték

S fakultak s mint viselt ing gyűröttek
Világosak és sötéttel teltek
És lassúk lomhák és tétlen szavak
És kéjelgők és buják, mint a rózsa
S pirulók, mint madárjel a hóba
S átlátszók mint kristálymély tavak

És szavak melyek csupán csak szavak
Tárgytalan és értelmüktől-fosztott
Elszegényedett szótlán szók szavak
Hazám anyám Istenem te boldog
Bennetek melyikkel szólítsalak?

Művészet

Csokonai

(Gázlók, 1961-1971)

először s mindétig Somogy

először a nyárvég

villámlással

fergeteggel

feje fölött porkarikával

kálomista paraszt-szent

Csokonai

garabonciás

először a nyár

prófeciákkal

feledéssel

majd a túskecsontú Alföld

majd az ősz

csörömpölő levelekkel

akár egy szerelvénnyel

rozsdás pályaudvar

félvilági sóhaj

köhögés

majd a zsírosfejű cívis Debrecen

zsémbes ténsuraimék zablázással fütykösökkel

nagymosással s agymosással

meghalt minden ekhó

hol s merre már Tihany

aztán a tél

Szegénylegény

(Közelítő ég, 1951-1961; Bronzveret)

sobri

futott egy fasor

elmaradt

futott a táj

szállt

futott az ég

az egészen betakarta

végül az is fönnakadt

egy ágba

ráhullt hú lova nyakára

sebein át elfolyt a vér

s elindult a balladádba

Csokonai

(Gázlók, 1961-1971)

először s mindétig Somogy

először a nyárvég

villámlással

fergeteggel

feje fölött porkarikával

kálomista paraszt-szent

Csokonai

garabonciás

először a nyár

prófeciákkal

feledéssel

majd a túskecsontú Alföld

majd az ősz

csörömpölő levelekkel

akár egy szerelvénnyel

rozsdás pályaudvar

félvilági sóhaj

köhögés

majd a zsírosfejű cívis Debrecen

zsémbes ténsuraimék zablázással

fütykösökkel

nagymosással s agymosással

meghalt minden ekhó

hol s merre már Tihany

aztán a tél

kortárs-magány

lázal és halállal

megfagyott szívekkel

megfagyott hazával

aztán

aztán a havazás akár

a vérzés megindul

Ó természet

Hóvirágok

(Csillagszedő, 1930-1941; Pók a tükrön)

Fehérszoknyás hóvirágok állnak
Asztalomon s a váza peremén
Csintalan és huncut mosolygással
Játszogat a friss tavaszi fény.

Hányat aludtunk, míg eljöttetek?
Ugye, most már itt is maradtok?
De sötétek voltak az éjszakák
Fényetek nélkül s messzi partok
Nélkületek csupaszok, soványak!
Ti hozzátok apró szívetekben
Az új dalt, mire erdők várnak
S megváltatlan, hó-korbácsolt mezők,
Pendelytelen, ázott kicsi bokrok,
S testvéreink, szótlan szenvedők!
S ti dobtok színes, kacagó csokrot
Fecskétlen, borús ereszeinkre.
Isten mézet önt nyelvetekre
s új igéket szól a boldogságról.
Ezüst kürtötök dala megtisztít
A könnyektől, gondtól, manóktól.
Mezítlen lábbal futtok szívünkben.
A hold éjente pufók s kerek,
Ágról-ágra ugrik és a földben
Indulnak csöpp tavaszi erek!
Olvad a hó s a ritkás dombokon
Itt-ott kiüt már a zöld moha,
Bimbót dajkálnak menyecske-ágak
S vitorlást sok vidám pocsolya!

Holnap már a levelek bomlanak,
Aranyhajuk fésűlik a fák --
S tavasz folyójában kis szoknyájuk
Térdig felhúzva jönnek
már az ibolyák...

Fecskék

(Pilisi bukolikák, 1941-1951)

Reménytelen nem a sok sír,
-- Az egész ország temető! --
Legrettentőbb, az volt szörnyű,
Nem volt sehohol tető!

S mily otthonos, milyen házzá
Lett egyszerre, lám a ház.
Mily ember- és szívközelbe
Került, hogy már itt tanyáz.

Hogy újra itt, itt a fecske!
Pusztulás, vér s rom között.
Hogy tavasz lett mégis, végre,
S e kismadár visszajött.

Hogy cikkannak! Hogy kerengnek!
Röptük mily nyílegyenes.
S hogy rászállnak, megpihenni,
Most tűn ki, hogy van, eresz.

Van eresz és vannak házak,
Ha dúltan is, s ha romos,
Nincs oly korom, iszonyat, félsz,
Amit daluk le nem mos!

Ó fecskedal! Te varázslod,
Hogy reményünk élni kezd.
Látom, romból-kező hazám:
Egyetlen, tág házeresz!

Rakják fészük! S közben daluk,
Hogy árad, hogy szertecsap.
Építenek, pedig alig
Vannak itt, pár perce csak.

Pár perce, hogy itt a fecske!
Népem, meríts új erőt.
Bíztatnak, kezd építeni,
Mint ők, fészük, te jövőd!

Naptár. Anno 1951

Dongó

(Pilisi bukolikák, 1941-1951)

Busa fejét az ablakra nyomja
„Csakazértis” donog, dül-fül vakon
Dühtől, gögtől -- pedig kicsit odébb
Kiszállhatna a nyitott ablakon

Békesség féle

(Közelítő ég, 1951-1961)

Ezüst árnyat vet a nyír
a fenyér vakít
lány krétával ír a hold
porba valamit

a vízbe kék jegenyék
mint vidám halak
fényeskörmű csend ölen
úszkálnak hanyatt

benned is tükröz az ég
csendek éjszakák
ki partodról rád hajol
szívedig lelát

Szeretném, ha szeretnéd ezt a verset

(Pilisi bukolikák, 1941-1951)

Egy kéz eloldta fönn a lombokat,
Sárguló, néma arany kompokat

Kezükbé fogják béna szívüket
És átússzák a sápadt mély vizet

Nincs rajtuk annyi súly se, mint e szó,
Megszűnt a függés, gravitáció

Megszűnt a törvény, erő, ráhatás,
Sodorja őket őszi áradás

... Egyszer, meglátod majd, tán kel a hold,
Valaki halkán minket is elold

Bús életünkre bánatot ködöz
S mint levelet az ágtól, elkötöz

Úszunk a szélbe, mint e kósza raj,
Másik part fele, sok arany tutaj

Röpülünk, szállunk bódult szárnytalan
Idők, partok közt, mégis parttalan

Vak hullásunk szédült álomba fon
S felébredünk az örök partokon...

Párbeszéd egy őszi levéllel

(Gázlók, 1961-1971)

Te azt mondd, izzó verőfény,
Csorduló színarany.
Én azt sóhajtom halkán, jaj ősz!
És elvesztem magam.

Neked dús szín, káprázat, tárlat
A világ, ámulás.
Nekem, bús gyász, sápadt remegés,
Halál és búcsúzás.

A hold fehér botját lengetem.
Szemem semmit se lát.
Fogd meg szelíden kezem s vezess
Az új tavaszba át...

Szép szeptemberi kék

(Gázlók, 1961-1971; Hegyre menet ritkulnak a fák)

Kisasszony-nap fent a fecskék
írják őszi titkukat
be kék a kék de még kékebb
hegy s az ég a víz alatt

a harangszó kéken gurul
habjain tenger fele
a nyárvége mennyi kéekkel
s szemed katánggal tele

kilobbanó őszi máglyák
erdőn a fák tétova
sugár reszket a Vöröskőn
virít már a borbolya
mi lenne ha lekottáznád
mit sóhajt a kikerics
tűnő, dallam tűnődő táj
tűnő dal vagy magad is...

A
kor
amelyben
élünk

Látod, hogy idefénylik Budapest?

(Csillagszedő, 1930-1941, Jegenyék, üzenem a nyárnak)

Látod, hogy idefénylik Budapest?
Nem adnám érte, hidd el, kis falum.
A halk esti Angelust nem adnám,
Sem a csendet, mibe a nap kihuny.

Ott testet ront, forrósít az élet
S a Bűn tébolyként részegedve jár,
Itt akácok illata mond ávét
S hazaballag az aranyszőrű nyáj.

Látod, hogy fénylik, izzik ott a lég?
Az Pest, a földnek testén pörsenés.
Város, a csodák, titkok szigete,
Dorbézlón, tékozlón, forrón mesés...

Mégis, mégis mások itt az esték,
Csillag-olvasó leng a kis közön,
A délután meleg kézszorítás
S ha jó az alkony, békésen köszön.

A temetőn bölcs halottak hálnak,
Sírokra hajlón suttognak a fák.
És tavasszal kék patakba folyva
A dombról lejőnek az ibolyák!

Egyszerűség, csend van, mint Naimban.
Mindnyájunkat egy törvény ölel át.
Ott most veszik meg Pénten az Erényt
S az Úr úgy sújtja, mint rég Szodomát!

Metró

(Csillagszedő, 1930-1941; Hegyre menet ritkulnak a fák)

Robog a metró...
miféle menny, pokolba be
ragad e zörgő Illés-szekere?
a város tekergő vak beleibe?
vagy még mélyebbre az üres semmibe?

mint egykor Jónás a Cet roppant belében
mozgunk zuhanunk egy mesterséges éjben
ez a csörömpölés ez a duhogás
mindönket egyként a pokolra ráz
a kezekben újság szemük mosolytalan
e nagy tömegbe mindenki maga van
az arcokon fáradt neon-pocsolyák
fejük körül vézna petyhüdt glóriák
kitől kérdezzem, zavarba vagyok
ezek kárhozottak vagy mind angyalok?

állomás... tárul megnyíl a kocsi
mint lelkek a Styx-partra úgy tódulnak ki
mellettem mintha Dante állna itt
együtt nézzük az üdvözülteket
kiket az éjben közönyük vezet,
hogyan veszik elő perzselt ócska szárnyaik
s szállnak szállnak föl föl-föl a fénybe
a föld alól Páris sötét egébe

Páris (1938)

Leltár

(Gázlók, 1961-1971)

se szent se hős se gyáva
nem vagyok
láttam fehérben almafákat
hittem angyalok

láttam Párist Rómát Berlint
láttam hidakat
a Tiberist mikor áradt
a Dunát csaknem kiapadt

láttam Veszprémet Ozorát Bakonyt
Koppány s Sobri jelét a fán
a Rinyát Pilist Somogyot
azt mondtam hazám

láttam a Békét éppen koldult
állt vakon az utcasarkokon
egy világot mi összeomlott
Hirosimát mit elvitt az atom
Gandhit János pápát predikálni
Picassot Braqueot parancsolni a falon
Le Corbusiert vasbeton-ravatalon

láttam fűszálat galambot szélben
korom vasban vérben ázni
hidat verni szívet átültetni
láttam az embert a Holdra szállni

nem nagy a leltár csekély a végszó
a Föld forog sok százezer tenageer-halottal

úton vagyunk pár millió éve
jó lenne hazatalálni

Előregyártott

(Gázlók, 1961-1971)

élete előregyártott
elemekből állt
hazugságai is

félkészáru volt szerelme
boldogsága is

egyetlen egyszer improvizált
abba összeomlott

A századvég alkonyára

(Gázlók, 1961-1971; Bronzveret)

lihegsz
a végső váltás közeleg
át kell adnod a stafétabotot
meddig vagy még erőd mennyire futja

lehetnél Jázon vagy az iónok lantja
betonhuzalokon nem tudsz muzsikálni
bús bikafej busa szarva közé feszített
sár-vonódból kicsap az iszap
elátkozott nylon s üvegpaltáid
csonttal-töltött poharak

kívül a hideg semmi
belül a hideg semmi
neon neon neon
nem lehet felmelegedni

csoda ha menekülsz a földről
más csillagra vágyol
mindennap százezer géped startol
elszállna végképp vissza se térne
boldogságod hazudott paradicsomából

lám átnedvesedett a lőpor
felbomlott a vér ízetlenné vált a só
megöregedett szemed
kutjaid mérgezetek
baj van végképp veled

szeretnéd kicserélni utolsó zsigered is
már nincs benned természetes

protézis minden porcikád
imádod az istened

elég volt háborúidból
nem adom áldásomat rád
utáljuk gerincpuhító kedvezéseid
glorifikált luxusos légfékes liftjeid
neonok sárga vizeletét sok higanygőz-pocsolyád
torkig vagyunk ellentmondásaiddal atomoddal
szuperszonikus gépeiddel kivégez örült fizikád
ötszázmillió kéményedből ontod kivédhetetlen
kormod
kikészít infarktus agygörcs tudathasadás
szelidíthetetlen vadállat téboly veti ránk magát

mit számít hogy hébe-hóba
bor is volt a borba
sikereid se tagadjuk
föntjártál a Holdba
de valdd be magadtól is menekülsz
átültetett szíved nem bírja tovább
halálaid rettentő élethűen csinálod bennük ülsz
nyakig

míg végkép elterülsz
s műanyag végbeled visszaokádja a szádba
történelmi ürüléked féligazságait

Gondolatok

Az arányról

(Pilisi bukolikák, 1941-1951)

Összeszorított fogakkal,
Mint matematikus,
A végtelenben rejtező talányt,
A Törvény ösvényén fogódzva
És tapogatódzva,
Mert a szenvedély súlya egyre ránt,
Keresem az arányt!

Az arányt, mi ott ül felhők kék hegyén
Hangyacsápon s roppant havason,
Évezredek vihar-folyosóin,
Sziklák iszonyú rétegén,
Láthatóan és leolvashatón
S ott villámlik Beethoven homlokán,
Szavaim taván némán szendereg
És részese az űrben futó bolygó
S a ma született apró kisgyerek

Az arányt!
Mi sorsunk áthatolhatatlan
Burkát feszíti, zengő meredély,
Átló, mi átszeli életünk
És láthatatlan
S szörnyű, szörnyű mély!
Mi átlátszó és tiszta, mint a csillag
És titokzatos, mint a rejtelem.
Egy földöntúli ismeretlen honban,
Mint szél nő és mint a fű terem.

Az arányt, ami szelid és komoly
És roppant egyszerű,
Mint a szív, kezem vagy neved
S észrevétlen s oly halkán van jelen,
Hogy ami van, nélküle nem lehet!

Az arányt!
Mi fogja a szépség titkait,
A Tökélyt, Egészet, Fölségeset.
A legsötétebb örült éjszakát
S a legegyszerűbb pásztoréneket!
Mi ott szikrázik Gioconda ajakán
Megrontó vággyal, pazarul
És nem törik el, hogyha széttöröd,
Ha ezer apró csöpp darabba hull --
S átvillan az enyészet kódén is
Igézően, elpusztíthatatlanul...

Összeszorított fogakkal,
Mint a matematikus
A végtelenben rejtező talányt,
A Törvény száraz ösvényén fogódzva
És tapogatódzva,
Mert a szenvedély súlya egyre ránt,
Keresem az arányt!

Mi egybefogja széthulló életem
S úgy zuhantja reám, mint csodát,
A meggyötört és kisajtott szívekből
A bús világból, elrabolt,
Számúzott ős-harmoniát!
Mi verseimnek szárnyat ad s repít
A lelketek, a szívetek fölé,
Mi vízióként felkap és mint lángot
Szivárványt vet, a csillagok közé...

Az arányt keresem!
Mi e sötét napon
Ringatna, mint hullámozó vetést,
Elfújna bús szívemről a gondot
És mint pacsirtát, a tavaszi dombok,
Égig dobná számról
A nevetést...

Halhatatlanság

(Pilisi bukolikák, 1941-1951)

A Pilisajból, egészen fölig,
Búvülő kakukkszó kísért.
Dalukban, lehet, bűn vagy babona --
Mégis az öröklét kísért.
Lent még kötődtem. De kezdem
Megszokni, itt fönt, a csúcson állva.
Csupán az első öt-hat perc
Szokatlan a halhatatlanságba...

Emberi

(Pilisi bukolikák, 1941-1951; Hegyre menet ritkulnak a fák)

Az emberfeletti megigéz
Az emberfeletti tett, emberfeletti merés
Az emberfeletti gesztus és a póz
És az emberfeletti szenvedés

Az emberfeletti leigáz
Arcunk égre emeli
Kibirni könnyebb, Elviselhetetlen
Csak az, ami emberi!

Marcus Aureliushoz

(Pilisi bukolikák, 1941-1951)

-- Az esztergomi bazilika mellvédjén --
„Το τὸν Κουκουδοῖς πρὸς τὸ Γρανοττὸν”
(Írtam a quádok földjén, a Garam mentén)
Marcus Aurelius

Itt álltál hajdan, Szomorú
Fő, te csaknem keresztény.
Rőt fény villan a tájon át
És fény a Dóm keresztjén.
Idecsillan a Garam is,
A quádok földje látszik,
A vén Iszteren s tornyokon
Nyárvég ecsetje játszik.

Hát játszadozzunk, Császárom,
Mi is csak el, e fénybe,
Révüljön föl vashomlokod,
Mely messze nézett, mégse,
Mégse merte elhinni, hogy
Valamikor e parton
Egy Jel fog égni bíztatón,
Amelyet annyi harcon
Magad is törtél s lexeid,
Sasaid jártak egyre,
Kopószimattal, s falkáid
Küldözted e seregre!
Ki hinni mert és hirdette
S e hitben maradt bátor,
Hogy nem vagy isten! -- Isten Ó!
A Megölt Imperator!
A Megfeszített! Égbeszállt!
Ki rég itt járt a földön,
Ki kegyelmében újjá szül
Majd minden kort, örökkön!

Ki kardot soha nem fogott,
Konok korbáccsal nem vert,
Lehajolt és megcsókolta
A porba hullott embert!
Azóta rajtunk stigma ég,
Egekbe zúdul vágyunk,
Azóta nem rémít a vég,
És kezdet a halálunk...

Itt álltál, Caesar, írtad és
Sírtad: ragály az ember,
Lepra, betegség, borzadály
S ha ki nem irtod, fegyver
Egyetlen egy van: viseld el!
E bamba lét, oly talmi,
Hullás a sorsunk s végül is
Bele fogunk mind halni...

Bús homlokodon megcsillant
Az évek vertezüstje,
Lassan letetted tolladat.
S elmerengtél a füstbe,
Mely a föléggett limesen
Vetett lobot és lángolt,
Az Iszter zúgott s a Garam
És rajtuk túl, halál volt...
Mögötted dús Pannonia,
Vaslégióid... Róna...
A nyújtózó Birodalom...
S messze, túl, Urbsod, Róma!
Halált hoztál, merre jöttél,
S amerre mentél, gyászolt
Föld fia mind, szolgabilincs
Csörrent, s bére halál volt.

Merengtél hosszan... S stiloszod,
Viasztábládat véve,
Leírtad, mi nem volt tied,
Görög betűkkel: béke!

Itt álltál hajdan, hol ma én,
Túlhan a Nap leáldoz.
Tógádat kérted, fáztál és
Dús Bíborban Magányos
Szíved, hogy élni bátorítsd,
Hogy vad kínját feledje,
Akár a Nyár a tájra, egy
Sort írtál a tekerésre...

Te kezded el

(Pilisi bukolikák, 1941-1951)

Testvérem
te egy a magasságban
tündökletes és örökkévaló
beszélgessünk ez arany délutánban
az őszi csend grafit
porhanyó

hinnél-e annak
ki elibed állna
tömörlombú fád megcsodálva
füledbe súgná ne hallja senki
te fogsz elsőnek leesni
a többi marad
bár megbomlott a sor
csak zúgnának, mint megütött akkord
míg millió szemmel ágad utánad néz
elsőnek te mész

s nem tehet érted semmit sem a fa
dördül az ősz messzi sortüze
az angyal száján ott a trombita
s rajtad komorlik már a jel
elvégeztetett

te kezdted el

te kezdted a megdicsőülést

az ég és föld közti lebegést
a sok titkú csend mélyébe bukást
e parttalan és hangtalan
szivárvány-zuhanást
érezve az igéző delejt
mely letép a fáról eged magasából
és a földre ejt

te kezdted
de bevégezni te sem fogod
a zord sort sorsoddal a halált
csak folytatod

Cserép

(Közelítő ég, 1951-1961)

Cserép: kecs, forma, simaság.
Mije vagy te a virágnak?
Egy korty föld, egy korty napsugár
Egy korty alázat

Cserép! cserép!
Te megcsalt bölcső.
Sorsoddal, mondd, ki vert meg?
József áll, világít időtlen,
A virág nem tiéd,
Nem övé a Gyermekek...

Donum

(Gázlók, 1961-1971; Bronzveret)

kaptál egy arcot
apád anyád arca

kaptál egy szívet
igazíts rajta ha tudsz

kaptál egy nevet
hordozd becsülettel

kaptál egy világot
javíts rajta ha tudsz

kaptál egy kezet
ne ereszd el ne ereszd el

kaptál egy életet
viseld el ha tudod

kaptál egy napot
még mindent jóvá tehetsz

Reciprok Gilgames

(Gázlók, 1961-1971)

a hintalótól az úrhajóig
nagy volt az út
a szív mégsem szakadt bele

de hogy ember maradjon az ember
most jön a neheze

az úrhajótól a hintalóig

Mi marad

(Ikontekintetű, 1971-1983)

az emberiség közös emléke kevés

végül is mi marad az ólak
a börtönök helyén

a kivégzőhelyek kopár díszlete
már-már illetlen illata
máló kígyóbőr Laokoon csontján
Sámson lenyírt haja
Júdás kötele
Raszkolnyikov baltája
Sokrates bürökpohara